

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
Освітня програма	37540 Економіка
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	051 Економіка

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	37540
Назва ОП	Економіка
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Захарова Оксана Володимирівна, Засоріна Ганна Володимирівна, Шалімова Наталія Станіславівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	25.01.2024 р. – 27.01.2024 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://www.pdatu.edu.ua/images/accreditation/051econ/vidomostinazia_vo051.pdf
Програма візиту експертної групи	https://www.pdatu.edu.ua/images/accreditation/051econ/progvizytu051.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

☐ Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітньо-наукова програма «Економіка» є актуальною в контексті задоволення кадрових потреб у високопрофесійних фахівцях з урахуванням регіональних та галузевих потреб, які володіють сучасним економічним мисленням, теоретичними знаннями і практичними навичками. До реалізації освітньої й наукової складової долучені науково-педагогічні працівники із належною академічною кваліфікацією, високою публікаційною активністю, що забезпечує належний рівень викладання та наукового керівництва. ОНП тісно пов'язана з метою та місією проекту UNIGreen+UA, метою якого є залучення українських університетів-партнерів до екосистеми розвитку та інновацій через науковий обмін та впровадження передових практик; участь ЗВО "ПДУ" в проекті UNIGreen+UA забезпечує потужну підтримку досліджень та інтернаціоналізації як ОНП в цілому, так і конкретних наукових досліджень аспірантів. ОНП відповідає інтересам здобувачів, забезпечує тісне поєднання їх наукових інтересів та досліджень наукових керівників, пропонує широкий спектр форм і методів розвитку їх софтскілс. Здобувачі отримують належну соціальну, консультаційну та інформаційну підтримку. В результаті ознайомлення з відомостями про самооцінювання, проведених зустрічей, ознайомлення з додатково наданими документальними доказами експертна група підтверджує можливість підготовки на належному якісному рівні здобувачів вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем за ОНП «Економіка». Виявлені недоліки та слабкі сторони ОНП за критеріями 1-10 не знижують загальне позитивне враження, а визначають перспективи подальшого розвитку програми.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

1. ОНП тісно пов'язана з метою та місією проекту UNIGreen+UA, метою якого є залучення українських університетів-партнерів до екосистеми розвитку та інновацій через науковий обмін та впровадження передових практик; участь забезпечує потужну підтримку досліджень та інтернаціоналізації як ОНП в цілому, так і конкретних наукових досліджень аспірантів. 2. Створені умови для очної участі здобувачів та наукових керівників в міжнародних стажуваннях, що розширює горизонти наукових досліджень. 3. Щорічне комплексне оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників, визначення і оприлюднення їхніх рейтингів на сайті університету, що виступає підґрунтям для обґрунтованого прийняття рішень щодо доцільності вибору терміну, на який буде укладатися контракт з науково-педагогічним працівником при здійсненні процедури його переобрання на посаду. 4. Комплексний підхід до організації процесів підвищення кваліфікації в ЗВО «ПДУ»: кожен викладач протягом 5 років має пройти підвищення кваліфікації в розмірі 6 кредитів таким чином: 2 кредити на базі вітчизняних ЗВО та наукових установ; 2 кредити на виробництві й органах місцевого самоврядування та 2 кредити через стажування в зарубіжних закладах освіти та наукових організаціях. 5. Процедури внутрішньої акредитації освітніх програм, яка через комплексність та багатоаспектність оцінок дозволяє суттєво підвищити якість відомостей про самооцінювання та, тим самим, кращим чином донести об'єктивну інформацію до ЕГ під час акредитації. 6. Створення філіалів кафедри економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності на базі ФГ «БАРДА- 2007», що дозволило більш активно та предметно залучати фахівців підприємства до читання гостьових лекцій в межах ОНП Економіка, до обговорення змісту ОНП та підвищення її якості. 7. Наявна повна інформація про редакції ОНП 2020-2023 рр., що дозволяє прослідкувати процес її розвитку та оновлення зацікавленими стейкхолдерами; на сторінці "Аспірантура, докторантура" розміщено повний обсяг усіх внутрішніх документів, які стосуються підготовки докторів філософії, що забезпечує зручність для аспірантів в пошуку необхідної інформації, публічність та прозорість інформації щодо ОНП. 8. ЗВО "ПДУ" надав частину своєї матеріально-технічної бази релокованому ЗВО, але це не вплинуло на забезпечення освітніх потреб власних аспірантів, що свідчить про обґрунтовану стратегію розвитку університету. 9. Офіційна сторінка сайту містить усю необхідну інформацію щодо вступу до аспірантури, яка розміщена разом з усіма внутрішніми документами, які регулюють освітню та наукову складову ОНП, що забезпечує розуміння майбутнім аспірантом повної процедури вступу і навчання; процедура вступу забезпечує відбір вмотивованих аспірантів.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Слабкі сторони: 1. Коло зовнішніх стейкхолдерів включає в основному представників сільського господарства, що не корелюється із заявленою особливістю ОНП, яка не зорієнтована виключно на аграрний сектор. 2. Положення про педагогічну практику містять норми, які її обмежують, в частині обсягу аудиторного навантаження, видів занять і можливості звільнення (перезарахування). 3. РП містять пререквізити, які не відповідають ОНП, в окремих РП зазначені ЗК та СК, які не відповідають матриці в ОНП. 4. ОКФП1 та ОКФП2 в значній мірі дублюють одна одну і нелогічно розподілені за семестрами вивчення. 5. В змісті ОКФП2 наявні теми, присвячені кандидатським дисертаціям, перелік рекомендованих джерел не містить англійськомовну літературу. 6. Документально не закріплено за аспірантурою, докторантурою функцій із забезпечення процесів якості. 7. Анкетування стейкхолдерів здійснюється за допомогою єдиної анкети одночасно для шести різних ОНП, що обмежує можливості аналізу для конкретної ОНП. 8. Інформація про проекти ОНП розміщена не в окремій вкладці, що не є зручним при пошуку зовнішніми стейкхолдерами. 9. Електронний каталог знаходиться в стадії формування, публікації у виданнях не є безкоштовними. 10. Спеціалізоване програмне забезпечення для економічних розрахунків представлено у вигляді демо- та безкоштовних версій. 11. Недостатня кількість публікацій у аспірантів випускових курсів, їх наукові здобутки не представлені в репозитарії та профілях, що обмежує можливості долучення до міжнародної спільноти.

Рекомендації: 1. Розширити коло зовнішніх стейкхолдерів з представників реального сектору та органів державного управління і місцевого самоврядування. 2. Внести зміни до Положення про педагогічну практику шляхом уточнення обсягу аудиторного навантаження, видів занять та умов звільнення. 3. Забезпечити чітку узгодженість матриць відповідності в ОНП та інформації в РНП, доопрацювати інформацію щодо пререквізитів, враховуючи структурно-логічну схему. 4. Перенести ОКФП2 в перелік ОК, передбачених для вивчення в 1-му семестрі, обрати варіант усунення дублювання дисциплін ОКФП2 та ОКФП1. 5. Оновити зміст тем ОКФП2, актуалізувати список рекомендованої літератури, включаючи англomовну. 6. Унормувати функції відділу аспірантури і докторантури як суб'єкта відповідального за якість. 7. Організувати проведення анкетування для конкретної ОНП. 8. Виокремити проекти ОП в окрему вкладку, розмістивши її в блоці "Корисна інформація" для зручності пошуку зовнішніми стейкхолдерами. 9. Оформити підписку тематичних наукових журналів, в т.ч. зарубіжних згідно до потреб і наукових інтересів аспірантів та НПП, передивитись цінову політику вартості публікації для аспірантів. 10. Розглянути можливість придбання програмного забезпечення згідно до потреб здобувачів та НПП. 11. Активізувати публікаційну активність аспірантів, користуватися можливостями поширення результатів їх наукових досліджень за допомогою репозитарію, створення власних профілів в наукометричних базах.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Діяльність закладу визначається Статутом <https://www.pdatu.edu.ua/images/public-info/statut-pdu-2021.pdf>, Стратегією розвитку ЗВО "ПДУ" на 2024-2028 рр. (затверджено 29.12.2023 р.) https://pdatu.edu.ua/images/public-info/strategija22_261.pdf, Стратегією міжнародної діяльності (затверджено 3.12.2021 р.) <https://cutt.ly/nwVjhZpY>. Раніше діяла Стратегія розвитку Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» на 2022-2026 рр. (надано на запит ЕГ). Місія ЗВО "ПДУ" в Стратегії на 2022-2026 рр. визначена як "сприяння сталому розвитку регіону і країни загалом, задоволенні потреб населення в освіті незалежно від місця проживання/перебування; підготовці конкурентоспроможних фахівців для економіки; активній участі в особистісному розвитку кожної людини, її вихованні й удосконаленні здібностей". Заявлена особливість ОНП - врахування соціально-економічних трансформацій глобальної і національної економіки; оволодіння здобувачами практичними навичками проведення наукових досліджень у сфері економіки, спрямованих та тісних співробітництв із закладами науки та освіти, бізнес-сектором, представниками української та світової наукової спільноти - повністю відповідає місії ЗВО. У ВСО у відповіді на питання "Якими є цілі ОП? У чому полягають особливості (унікальність) цієї програми?" зазначено, що "Унікальність програми визначається фокусуванням на дослідженнях міжнародних інтеграційних процесів та розвитку аграрного бізнесу на інноваційних засадах в умовах цифрової економіки, економічної безпеки, регулювання розвитку земельних відносин в сільському господарстві, економічних механізмів розвитку відновлювальної енергетики, формування системи соціального захисту населення в умовах реформування пенсійної системи, тощо". Але в Стратегії розвитку не визначено фокусу на аграрний сектор і сектор сільського господарства; в ОНП 2023 року відсутній акцент на аграрний сектор, в РНП ОКФП3 Сучасна парадигма інноваційної економіки та її вплив на розвиток вітчизняного бізнесу, в силабусах ВК питання, пов'язані з аграрною економікою та сільським господарством також відсутні. Гарантом було надано пояснення, що зазначений опис унікальності стосується наукових досліджень здобувачів, окремі з яких пов'язані з цифровою економікою, відновлювальною енергетикою, економічною безпекою, в т.ч. і в сфері сільського господарства.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

До обговорення ОНП долучені здобувачі, випускники, представники інших ЗВО та академічної спільноти, роботодавці; їх побажання, рекомендації, зауваження акумулюються шляхом участі в спільних заходах, опитуваннях, наданні рецензій на ОНП. Зокрема, в ОНП 2020, 2021, 2022 років був включений ОК "Академічне письмо та академічна доброчесність", який в ОНП 2023 року був змінений на "Академічне письмо та риторика" (Максимець О.М.); причина змін - побажання здобувачів, які підкреслювали важливість оволодіння навичками усної презентації досліджень. Також в ОНП 2023 року був введений окремий ОК "Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях від здобувача та роботодавців"; причина змін - пропозиції здобувачів та роботодавців, які підкреслили важливість застосування сучасних інформаційних технологій з урахуванням цілей і задач наукового дослідження або освіти. Пропозиції враховуються також при наповненні освітніх компонент та вдосконаленні

методів викладання. Так, проф. Бялковська О.А. підкреслила важливість відгуків від аспірантки Махині С., яка пройшла стажування "Сільський туризм як фактор соціально-економічного розвитку сільських територій" з 5.12 по 16.12.2022 р. в Warsaw University of Life Science - SGGW https://www.pdatu.edu.ua/images/naukova-miznarodna-diyalnist/zvity_23/mahynia.pdf, щодо організації відкритих виїзних занять. Долучення роботодавців та здобувачів до обговорення ОНП, вивчення їх інтересів, позицій та потреб відбувалось шляхом залучення їх до робочих груп, до процесу рецензування ОНП, обговорення та спілкування під час спільних наукових заходів, що було підтверджено стейкхолдерами та здобувачами на зустрічах. Разом з тим, ЕГ зауважує, що коло стейкхолдерів з числа роботодавців обмежено представниками аграрного сектору та ЗВО даного регіону (на зустрічі були присутні представники відокремлених структурних підрозділів «Бучацький фаховий коледж ЗВО «ПДУ», «Шепетівський фаховий коледж ЗВО «ПДУ», Кам'янець-Подільського податкового інституту, Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти "Кам'янець-Подільський державний інститут", ФГ «Барда-2007», Голова СФГ «С-Іванна», ФОП «Прудивус СМ»; рецензію крім даних стейкхолдерів надали представники філії "Кам'янець-Подільський" ТОВ СП "Нібулон"). Враховуючи заявлене розширення мети ОНП на економіку регіону в цілому, доцільним є розширення кола стейкхолдерів представниками інших галузей, органів місцевого самоврядування.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Мета та особливості ОНП враховують сучасні тенденції спеціальності, оскільки робиться акцент на соціально-економічні трансформації глобальної і національної економіки. Ринок праці та регіональний контекст врахований: 1) в частині потреб в докторів філософії для викладання в закладах вищої та фахової передвищої освіти м. Кам'янець-Подільський, Хмельницької області, що було підтверджено на зустрічі із стейкхолдерами представниками ВСП «Бучацький фаховий коледж ЗВО «ПДУ», «Шепетівський фаховий коледж ЗВО «ПДУ», Кам'янець-Подільського податкового інституту, Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти "Кам'янець-Подільський державний інститут"; 2) в частині потреб в спеціалістах, які володіють методикою наукового дослідження, аналітичним інструментарієм, у представників реального бізнесу, що було підтверджено на зустрічі із роботодавцями представниками сільськогосподарських підприємств (ФГ "Барда-2007", СФГ "С-Іванна"), Продивусом М.П., який працює на ринку вирощування та продажу лікарських рослин. При формулюванні тем наукових досліджень аспірантів враховано Стратегії розвитку Хмельницької, Чернівецької та Івано-Франківської області на період 2021-2027 рр. в частині пріоритетних напрямків розвитку. ЗВО "ПДУ", Навчально-науковий інститут бізнесу і фінансів, кафедра економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності мають налагоджені зв'язки із вітчизняними ЗВО, зокрема УНУС, ЛНУ ім. Франка, ЧНУ ім. Ю.Федьковича, ДДАЕУ, ПНУ, ХНЕУ, ННЦ "ІАЕ" (представники яких були присутні на відкритій зустрічі), а також із зарубіжними університетами в рамках договорів про міжнародне співробітництво <https://www.pdatu.edu.ua/uhody-pro-spivpratsiu.html>, зокрема з Warsaw University of Life Sciences (SGGW) <https://pdatu.edu.ua/images/naukova-miznarodna-diyalnist/spivpracya/d-wuls.pdf>, спільної участі в проєктах, зокрема Unigreen+UA https://www.sggw.edu.pl/en/unigreen_for_ua/. Досвід зарубіжних ЗВО (SGGW) та інших, в яких НПП проходили стажування, дозволив оновити та актуалізувати методи навчання в рамках ОК. В ЗВО проводяться наукові заходи, які дозволяють враховувати позицію академічної спільноти - Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція «Тенденції та перспективи розвитку економіки, підприємництва, торгівлі, біржової діяльності» (30.11.2020), Підсумки освітньо-наукового проєкту «Summer Field School (Hybrid) on MOUNTAIN ECOSYSTEMS & RESOURCES MANAGEMENT» (24.09.2023), Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційний розвиток аграрного сектору економіки в умовах глобальних викликів», присвячена 50-річчю Навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів (1.11.2022), Всеукраїнський круглий стіл "Розвиток підприємництва: сучасні тренди, виклики та перспективи" (23.05.2023). Разом з тим, гарантом не було надано конкретного прикладу врахування досвіду вітчизняних ЗВО при проектуванні ОНП, крім того, що спільне обговорення підтвердило доцільність, на погляд гаранта, орієнтації на стандартний набір СК та ПРН, які відповідають СВО.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

СВО по спеціальності 051 для третього (освітньо-наукового) рівня введений в дію з 2022-2023 навчального року. ОНП 2022 та 2023 років за структурою відповідають СВО в частині ЗК, СК, ПРН. До затвердження СВО враховувалися вимоги Порядку підготовки здобувачів вищої освіти доктора філософії, який до змін, внесеними згідно з Постановою КМУ № 502 від 19.05.2023, визначав чотири складові, в т.ч. в обсягах кредитів (до змін, внесеними Постановою КМУ № 283 від 03.04.2019). Власні СК та ПРН, які б відображали особливості та унікальність ОНП, не додані. Проектування ОНП 2023 року забезпечує досягнення результатів навчання, визначених СВО. Але в ОНП 2016-2022 років був відсутній окремий ОК з інформаційних технологій, забезпечення РНО4 відбувалось в рамках виконання індивідуальних завдань з фахових дисциплін та індивідуальних консультацій, що зумовило пропозицію від здобувачів та роботодавців щодо введення окремого ОК. ОКЗП 6 Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях був введений лише в ОНП 2023 року, причому враховуючи прохання аспіранта О.Рудика та пропозиції роботодавців (зазначено у ВСО по критерію 8). В ОНП 2022 року такої дисципліни немає (хоча СВО по 051 був прийнятий в 2022 році і передбачено РНО4 Застосовувати сучасні інструменти і технології

пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу великих масивів даних та/або складної структури, спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи), Такої дисципліни не було і в ОНП2020-2021 рр., хоча знову таки в Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (Постанова КМУ від 23.03.2016 р. №261 зі змінами, внесеними постановою КМУ №283 від 03.04.2019) п.27 було передбачено, що ОНП має передбачати набуття компетентностей із застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності. ЕГ відмічає те, що пропозиції здобувачів та роботодавців були прийняті до уваги, але, на думку ЕГ, необхідність забезпечення РНО4 та вимог Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії мало би бути враховано проектною групою при розробці ОНП.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

1. ОНП тісно пов'язана з метою та місією проєкту UNIGreen+UA - проєкту підтримки співпраці між Академією сільського господарства у Варшаві та двома українськими установами-партнерами, в т.ч. ЗВО «ПДУ», метою якого є залучення українських університетів-партнерів до екосистеми розвитку та інновацій через науковий обмін та впровадження передових практик. Використання кращих практик в рамках даного проєкту https://www.sggw.edu.pl/en/unigreen_for_ua/ дозволить посилити унікальність та особливість даної ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

1. Недостатнє результативне вивчення досвіду функціонування подібних освітньо-наукових програм з економіки інших українських та зарубіжних ЗВО. Рекомендації: розширити практику системного вивчення змісту та особливостей функціонування освітньо-наукових програм з економіки інших ЗВО, їх обговорення особливо в частині освітньої складової з метою використання кращих позитивних практик. Терміни: під час підготовки проєкту ОНП 2024 року. 2. Відсутні додаткові/особливі ПРН, СК, що не дозволяє цілком та повністю відобразити унікальність та особливість ОНП. Рекомендації: при наступному перегляді ОНП розглянути доцільність включення додаткових ПРН, СК які дозволять відобразити унікальність ОНП. Терміни: під час перегляду наступного проєкту ОНП. 3. До зовнішніх стейкхолдерів включені в основному представники сільськогосподарських підприємств, що не корелюється із заявленою особливістю ОНП, яка не зорієнтована виключно на аграрний сектор. Рекомендації: розширити коло зовнішніх стейкхолдерів, які залучені до обговорення ОНП, уточнення її цілей та результатів навчання, та залучити до їх складу представників реального сектору інших галузей та видів економічної діяльності, органів державного управління і місцевого самоврядування, що дозволить глибше враховувати регіональний та галузевий аспекти. Терміни: під час розробки проєкту 2024 року.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОНП відповідає в цілому підкритеріям 1.1-1.4: сформульовані цілі відповідають місії ЗВО "ПДУ" (1.1); до обговорення ОНП долучені роботодавці, здобувачі (1.2); цілі освітньої програми та програмні результати навчання тенденції спеціальності, ринок праці, галузевий та регіональний аспекти (1.3); ОНП «Економіка» дозволяє досягти результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти (1.4). Разом з тим, ЕГ вважає, що програма містить слабкі сторони, які стосуються підкритеріїв 1.1-1.3: ОНП в частині освітньої складової бракує чітко вираженої унікальності та особливості, оскільки відсутні додаткові ПРН, зовнішні стейкхолдери обмежені представниками сільськогосподарських підприємств та інших ЗВО, що не корелюється із заявленою метою ОНП та її фокусом, практика вивчення досвіду інших ОНП є обмеженою. Але дані слабкі сторони можуть розглядатися як несуттєві, оскільки не порушують вимог законодавчої і нормативної бази, не впливають суттєво на якість самої програми і не призводять до суттєвого зниження якості освітнього процесу і наукової складової. В цілому освітня діяльність відповідає вимогам підкритеріїв 1.1-1.4, але ЕГ виокремлює лише одну сильну сторону, пов'язану з функціонування проєкту UNIGreen+UA. Оцінюючи підкритерій 1.4, ЕГ врахувала підхід, орієнтований на вдосконалення та врахування вимог СВО та Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в ОНП 2023 року. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, їх контексту, такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми), на думку ЕГ, ОНП та освітня діяльність за цією програмою в контексті Критерію 1 відповідає рівню В.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОНП 2016-2017 - 50 кр. (зміни щодо фокусу, переліку ОК не вносилися). В ОНП 2018 р. з переліку обов'язкових була виключена ОК Стратегія економічного розвитку (3 кр.), відповідно обсяг ОНП склав 47 кр.; в ОНП 2019 року ця ОК була знову перенесена до складу обов'язкових, обсяг ОНП 2019 р. - 50 кр. Суттєві зміни відбулись під час розробки ОНП 2020 року: виведено ОК Науково-дослідна робота обсягом 15 кр. як компонент самої ОНП, додані ОК: Академічне письмо та академічна доброчесність (3 кр.), Концептуальні засади організації та реалізації обраного наукового дослідження (3 кр.), Управління науковими проектами (3 кр.), замість обов'язкової ОК Стратегії економічного розвитку введена ОК Сучасна парадигма інноваційної економіки та її вплив на розвиток вітчизняного бізнесу. Обсяг ОНП 2020-2022 років - 45 кр., ОНП 2023 року - 48 кр. за рахунок введення ОКЗП6 Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях обсягом 3 кредити. Обсяг ВК не змінюється з 2016 року і становить 12 кр. або 24% від обсягу ОНП 2016-2017, 2019 рр., 25,5% в ОНП 2018 р., 26,6% від обсягу ОНП 2020-2022 рр., 25% від обсягу ОНП 2023 р. ЕГ зауважує, що в 2016-2017, 2019 рр. вимоги щодо 25% вибіркової складової не дотримувались, але даний недолік був виправлений, починаючи з ОНП 2020 року. Структура ОНП 2016-2017, 2019 рр. відповідала нормам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в редакції від 23 березня 2016 р. № 261: на оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями - 4 кр. (Філософія); на здобуття мовних компетентностей - 6 кр. (Іноземна мова); на набуття універсальних навичок дослідника, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами - 10 кр. (Методика наукових досліджень, Педагогічна практика); на здобуття глибинних знань зі спеціальності - 15 кр. (Стратегія економічного розвитку та ВК, спрямовані виключно на оволодіння знаннями зі спеціальності).

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ОНП має достатньо чітку структуру та логічну систему; ПРН, передбачені ОНП, досягаються за рахунок обов'язкових ОК. В частині РНО4 ЕГ відмічає зміни, внесені в ОНП 2023 року, та введення ОК "Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях" (3 кр.). Разом з тим, існує значну спрямованість ОНП і змісту обов'язкових ОК на оволодіння навичками презентації наукових досліджень: ОК Академічне письмо та риторика, в РП ОКЗП6 включено теми 6 Вебінари як засіб комунікації у науковому співтоваристві та 7 Соціальні мережі як засіб популяризації наукової діяльності та поширення результатів наукових досліджень (обсягом по 4 год. практ. зан.). ЕГ рекомендує сконцентруватися на забезпеченні РНО4 в частині навичок використання сучасних інструментів і технологій пошуку, обробки і аналіз інформації за спеціальністю. Особливістю ОНП 2020-2023 рр. є наявність двох ОК з універсальних навичок дослідника: ОКФП1 та ОКФП2, які включені в блок ОК фахової підготовки і згідно матриць відповідності закривають РН1-3, 8, які стосуються саме знань з економіки та соціально-економічних систем. Фактично інструментарію наукових досліджень в економіці присвячений лише розділ 4 в ОКФП1, інші теми ОКФП1 та ОКФП2 присвячені загальним питанням підготовки дисертаційного дослідження. Враховуючи це, ЕГ не вважає раціональним вивчення даної ОК в 3-му сем. 2-го р.н. і рекомендує перенести її на 1-й сем., 1-й р. н., а також переглянути ЗК, СК та ПРН, які закріплені за даним ОК. ОКФП1 та ОКФП2 в значній мірі дублюють одна одну: Розділ 2 "Організація та проведення наукового дослідження" в ОКФП1 в значній мірі дублює тему 8, розділ 3, ОКФП2; Розділ 1 "Основи наукових досліджень у галузі економіки" в ОКФП1 відповідають за змістом Розділу 1 та розділу 2 в ОКФП2. Теми з методології наукового пізнання включені в три ОК: Тема 3 в ОК Філософія науки, Теми 2 та 3 в ОКФП1, Тема 2 в ОКФП2. Питання підготовки наукової статті як самостійного наукового твору розглядаються і в ОКЗП3, і в ОКФП2. Фактично здобуттю глибинних знань зі спеціальності присвячена єдина ОК "Сучасна парадигма інноваційної економіки та її вплив на розвиток вітчизняного бізнесу", її зміст забезпечує досягнення відповідних ПРН. Ознайомлення з силабусами (завантажені в систему та розміщені на сайті) та РНП (розміщені на сайті <https://cutt.ly/owVjxEb6>) показує, що в окремих РП пререквізити, по-перше, відрізняються, по-друге - не відповідають змісту та структурно-логічній схемі ОНП: наприклад, в силабусі ОКЗП1 Іноземна за професійним спілкуванням (1-2-й сем.) вказано «Філософія науки», «Управління науковими проектами» (викладаються в 2-му семестрі), «Іноземна мова», в РП ОКЗП3 - «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Філософія», «Педагогіка» (відсутні в ОНП). Є помилки в зазначенні ЗК, СК, ПРН в робочих програмах, наприклад, в РП ОКФП1 вказані ЗК1,2,4,5, СК1-7, а в матриці ОНП - ЗК1,2,5, СК1, 3, 5-6.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОНП відповідає предметній області, оскільки обов'язковий ОКФП3 "Сучасна парадигма інноваційної економіки та її вплив на розвиток вітчизняного бізнесу" передбачає здобуття глибинних знань зі спеціальності, зокрема засвоєння основних концепцій соціально-економічного розвитку, розуміння теоретичних і практичних проблем з мікро-, макро- і міжнародної економіки, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

ОНП включає також достатньо широкий перелік вибірових компонентів, які дозволяють отримати спеціальні знання у сфері конкурентоспроможності, планування і прогнозування економічних процесів, економічної безпеки, економічних ризиків, соціальної відповідальності, сталого розвитку, цифрової економіки, стратегій економічного розвитку. Вказані обов'язкові та вибірові освітні компоненти мають тісний зв'язок зі спеціальністю та предметною областю, охоплюють як теоретичний, так і практичний зміст предметної області. В частині такого елементу предметної області як інструментарій та обладнання ОНП попередніх років мали слабку сторону, оскільки опанування інформаційно-комунікативних систем, програмного забезпечення відбувалось під час індивідуальних завдань, самостійної роботи, індивідуальних консультацій. В ОНП 2023 року введена ОК Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях. В РП ОКЗП6 в розділі 6. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна за підрозділом "програмне забезпечення" описано можливість виконання розрахункових операцій з використанням комп'ютерної техніки орієнтоване на застосування Microsoft Excel та Microsoft Word; мультимедійні презентації у програмі Microsoft Office Power Point. Дане питання було уточнено у доц. Бурлакова О.С., який надав достатньо вичерпний опис сучасних інформаційних продуктів та програмного забезпечення, з яким ознайомлюються аспіранти під час навчання, зокрема: MatLab, CPCS, Statistica, OpenOffice Calc, BAS. ЗВО "ПДУ" безкоштовно отримав програмні продукти від компанії AgriAnalytica.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Вибіркова складова становить 12 кредитів, ВК представлені блоком вибірових компонентів фахової підготовки профільного каталогу, в т.ч. <https://pdatu.edu.ua/images/naukova-miznarodna-diyalnist/aspirantura/katalogy/051.pdf>: ВКФППК1 - з 3-х ВК "Оцінка конкурентоспроможності підприємства", "Планування, оцінка і прогнозування економічних процесів", "Синергетика економічних систем"; ВКФППК2 - з 3-х ВК "Глобальна економіка та інтеграційні процеси", "Економічна безпека в умовах глобалізації", "Управління економічною безпекою"; ВКФППК3 - з 3-х ВК "Економічні ризики", "Соціальна відповідальність у контексті сталого розвитку", "Корпоративна соціальна відповідальність у контексті концепції сталого розвитку"; ВКФППК4 - з 3-х ВК "Проблеми забезпечення сталого розвитку", "Розвиток цифрової економіки", "Стратегія економічного розвитку". ВК передбачені в 3-му семестрі, що забезпечує свідомий вибір, але в цьому ж семестрі викладається обов'язкова ОКФПЗ Сучасна парадигма інноваційної економіки та її вплив на розвиток вітчизняного бізнесу". Порядок вибору регламентується "Положенням про порядок формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії" <https://pdatu.edu.ua/images/naukova-miznarodna-diyalnist/aspirantura/p12052203.pdf>. Чітко зазначено, що протягом 4-х тижнів навчання поточного навчального року відбувається ознайомлення аспірантів з переліком обов'язкових та вибірових компонентів, але не визначено протягом якого терміну робиться вибір; Положенням визначено можливість опрацювання заяви або результатів вибору в онлайн форматі - вибір за ОНП відбувається шляхом подання письмових заяв (підтверджено і здобувачами, і зав. відділом аспірантури). ЗВО "ПДУ" створені достатні умови для формування індивідуальної освітньої траєкторії в частині інших її елементів: можливість вибору тематики наукового дослідження, отримання наукового консультування від інших наукових працівників, виконання дослідження за індивідуальним планом, участі в НДР університету, міжнародних проєктах й грантах.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Практична підготовка до педагогічної діяльності забезпечується наявністю обов'язкової компоненти "Педагогічна практика" обсягом 4 кр., яка передбачена в 4-му семестрі (травень місяць). Порядок проведення регламентується Положенням про педагогічну практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії <https://pdatu.edu.ua/images/naukova-miznarodna-diyalnist/aspirantura/p12052202.pdf>. Згідно даного Положення зміст практики включає: навчально-методичну роботу (підготовка до занять, методична робота, відвідування та аналіз занять, керівництво різними видами діяльності студентів, в т.ч. науковою) становить 30% від загального обсягу годин або 36 годин; 2) аудиторне навантаження (практичних занять) - 70% від загального обсягу годин або 84 години. Звітна документація включає: загальний звіт, графік, відгук наукового керівника, витяг з протоколу засідання кафедри. Дозволено звільнення від педагогічної практики для аспіранти, які проводять заняття перебуваючи на посаді НПП у ЗВО, з відповідним поданням у відділ аспірантури довідки з місця роботи та вищезазначених документів. ЕГ вважає, що регламентація педагогічної практики має такі недоліки: 1) дуже великий обсяг на аудиторне навантаження (84 години або 42 заняття), який неможливо виконати протягом 4-х тижнів; 2) передбачено проведення лише практичних занять; 3) звільнення передбачено, якщо аспірант працює в ЗВО, не звільняються працюючі в закладах фахової передвищої освіти (коледжі, наприклад), що не враховує статус роботодавців, з якими співпрацює ЗВО "ПДУ" (фахові коледжі). На зустрічі з науковими керівниками було зауважено про технічну помилку в Положенні про педагогічну практику, а саме: фактично розподіл годин передбачає виділення 70% на методичну роботу і 30% - на аудиторне навантаження. Але ознайомлення зі звітами, наданими на запит ЕГ, показує, що і цей розподіл та вимога ведення лише практичних занять не дотримуються: в звіті Гуменюка О.М. відзвітовано про проведення 11 занять, в т.ч. 9 лекцій та 2 практичних; в звіті Махині С.О. - 6 занять, в т.ч. 3 лекції та 3 практичних заняття. Практична підготовка до наукової діяльності відбувається під час самостійної роботи, участі в наукових заходах (конференції, круглі столи).

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

ОНП передбачає широкий перелік заходів щодо формування соціальних навичок: застосовуються інтерактивні форми і методи навчання (дебати, завдання з пошуку інформації, реферати, наукові доповіді), аспіранти долучені до наукових заходів, стажувань та участі в міжнародних проєктах та грантах, під час проходження педагогічної практики аспіранти проводять інші заходи (наукового та виховного характеру). Проводяться додаткові заходи, наприклад, доц. Максимець О.М. організовано тренінг "Культура наукової мови" <https://pdatu.edu.ua/news-02/treninh-kultura-naukovoyi-movy.html?fbclid=IwAR1cFNUQioqk3TbgffqNc8EXIIPQFxoMocdH8Iwnmor-KfghIw-BkFREg2k> ; форма проведення заходу сприяє розвитку софтскілс. Відмітною характеристикою ОНП є наявність такого ОК, як Академічне письмо та риторика, яка цілеспрямовано формує навички грамотного, логічного та переконливого монологічного та полілогічного наукового мовлення, презентації себе та результатів своєї наукової роботи.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній. В цілому ОНП забезпечує достатність теоретичної та практичної підготовки аспірантів для здобуття компетентностей, необхідних для подальшої професійної діяльності на посадах викладачів ЗВО з урахуванням вимог Професійного стандарту на групу професій "Викладачі закладів вищої освіти" https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2021/03/25/Standart%20na%20hrupu%20profesiy_Vykladachi%20zakladiv%20vyshchoyi%20osvity_25.03.pdf, а саме: загальні компетентності (ЗК.01-ЗК.12, п.4 Професійного стандарту), трудові функції та професійні компетентності (А-Ж, п. 5, 6 Професійного стандарту). Зміст ОНП та організація освітнього процесу в цілому забезпечує підготовку докторів філософії, здатних виконувати обов'язки, передбачені для наукових працівників Законом України "Про наукову та науково-технічну діяльність" (п.4, ст.6, розділ II) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> .

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Освітній процес передбачений протягом перших двох років навчання: 1-3 семестри - аудиторне навантаження по ОК, 4 семестр - педагогічна практика. Розподіл ОНП в кредитах за семестрами є неоднаковим, але в цілому є адекватним: 1-й семестр - 6 тижнів, 3 ОК (9 кр.), ауд. навантаження - 100 годин, в т.ч. на тиждень - 16,67 год. 2-й семестр - 12 тижнів, 5 ОК (16 кр.), ауд. навантаження - 194 години, в т.ч. на тиждень - 16,17 год.; 3-й семестр - 11 тижнів, 6 ОК (19 кр.), ауд. навантаження - 200 годин., в т.ч. на тиждень - 18,18 год. Аудиторне навантаження по дисциплінам становить від 33% (ВК, ОКФП3, ОКЗП1-3) до 44% (ОКЗП4, ОКЗП6, ОКФП1-2), 49% (ОКЗП5). За результатами анкетування <https://pdatu.edu.ua/pro-universytet/anketuvannya.html> здобувачі оцінюють на 5 та 4 (за 5-ти бальною шкалою).

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Дуальна форма освіти за ОНП не передбачена.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Сильних сторін та позитивних практик ЕГ не відмічає.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

1. Положення про педагогічну практику містить норми, які обмежують практичну підготовку, а саме: 1) дуже великий обсяг на аудиторне навантаження, який неможливо виконати протягом 4-х тижнів; 2) передбачено проведення лише практичних занять; 3) не передбачено звільнення від педагогічної практики у випадку роботи в

закладах фахової передвищої освіти (коледжі, наприклад), що не відповідає статусу роботодавців, з якими співпрацює ЗВО "ПДУ" (фахові коледжі); їх нераціональність підтверджує те, що вони (обсяг аудиторного навантаження, ведення лише практичних занять) не дотримуються під час фактичного проходження педагогічної практики. Рекомендації: внести зміни до Положення про педагогічну практику шляхом уточнення обсягу аудиторного навантаження, видів занять та умов звільнення. Терміни: до початку проходження аспірантами Педагогічної практики, яка передбачена в травні 2024 року згідно графіку навчального процесу в навчальному плані 2023 року. 2. РНП дисциплін містять пререквізити, які не відповідають ОНП за послідовністю вивчення ОК, або в якості пререквізитів зазначені дисципліни, які не вивчаються в ОНП; зазначені ЗК та СК в окремих РНП не відповідають матриці в ОНП. Рекомендації: забезпечити чітку узгодженість матриць відповідності в ОНП та інформації в РНП, доопрацювати інформацію щодо пререквізитів, враховуючи структурно-логічну схему, та уникаючи чіткого зазначення ОК магістерського та бакалаврського рівня, враховуючи можливість вступу здобувачів, які навчалися в різних ЗВО та за різними ОП з різним набором обов'язкових ОК. Терміни: при наступному перегляді РНП для 2024-2025 навчального року. 3. ОКФП1 Методика наукового дослідження (за спеціальністю 051 "Економіка") та організаційна підготовка дисертаційної роботи та ОКФП2 Концептуальні засади організації та реалізації обраного наукового дослідження в значній мірі дублюють одна одну і нелогічно розподілені за семестрами вивчення. Рекомендації: перенести ОКФП2 в перелік ОК, передбачених для вивчення в 1-му семестрі; що стосується шляхів усунення дублювання дисциплін, то ЕГ зауважує, що їх може бути декілька, а саме: сконцентрувати виключно ОКФП2 на організаційних засадах реалізації наукового дослідження, а замість ОКФП1 включити ОК, присвячений глибинним знанням зі спеціальності, з переліку ВК, що посилить фокус та особливості ОНП; залишити дві ОК, але зорієнтувати ОКФП1 виключно на методології дослідження в економічній науці, розширивши діючий розділ 4 програми даної ОК.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ОНП в цілому відповідає якісним характеристикам таким підкритеріям критерію 2: ОНП відповідає вимогам законодавства за обсягом (2.1); ОНП забезпечує розкриття предметної області (2.3); існують механізми формування індивідуальної освітньої траєкторії, в тому числі процес вибору дисциплін (2.4); забезпечена практична підготовка (2.5); створені механізми сприяння розвитку соціальних навичок (2.6); аудиторне навантаження є реалістичним (2.8). Разом з тим, наявні недоліки та слабкі сторони в частині організації педагогічної практики та її внутрішнього регламентування (підкритерій 2.5), існують неузгодженості в робочих програмах в частині визначення пререквізитів та переліку ЗК і СК (2.2), дисципліни, присвячені універсальним навичкам дослідника та організації дисертаційного дослідження дублюються в наповненні тем (2.2), що вплинуло на оцінку цілісності структури та наявності логічного взаємозв'язку між компонентами ОНП (2.2). Відповідно, на думку ЕГ, освітня діяльність частково узгоджена з вимогами по підкритеріям 2.2. та 2.5, але, на думку ЕГ, дані зауваження не впливають суттєво на якість освітнього процесу та забезпечення досягнення результатів навчання, тому можуть розглядатися як несуттєві. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків та їх контексту, такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми та наявний чіткий підхід, орієнтований на вдосконалення), ОНП та освітня діяльність за цією програмою в контексті Критерію 2 відповідає рівню В.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому до аспірантури ПДУ здійснюються за Правилами прийому на навчання для здобуття вищої освіти у Зкладі вищої освіти «Подільський державний університет» в 2023 році (<http://surl.li/mwqle>). Правила прийому до аспірантури в 2023 році затверджено у відповідності до чинного порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2023 році (затверджених наказом МОН України від 15 березня 2023 року №276). Правила прийому на навчання за ОП є чіткими та зрозумілими. Вони не містять дискримінаційних положень. Правила прийому є структурованими, вони визначають порядок та умови вступу до аспірантури, перелік документів, перелік вступних випробувань та порядок проведення конкурсу. За інформацією, отриманою ЕГ під час дистанційних зустрічей, Правила прийому щорічно оновлюються та вчасно оприлюднюються на веб-сайті ЗВО і відділу аспірантури та докторантури.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Згідно з Правилами прийому на навчання для здобуття вищої освіти у Закладі вищої освіти «Подільський державний університет» в 2023 році (<http://surl.li/mwqle>), на конкурсній основі приймаються громадяни України, які здобули ступінь магістра або спеціаліста. Прийом здійснюється за результатами вступних випробувань зі вступного іспиту зі спеціальності, з іноземної мови, додаткового вступного випробування (при вступі на основі документа про освіту з інших спеціальностей). Крім того, вступник має зробити презентацію дослідницьких пропозицій чи досягнень. Вступні випробування складаються зі вступного іспиту зі спеціальності, з іноземної мови, додаткового вступного випробування (при вступі на основі документа про освіту з інших спеціальностей). Вступник, який підтвердив свій рівень знання англійської мови одним із наступних дійсних сертифікатів тестів: TOEFL, IELTS, сертифікатом Cambridge English Language Assessment, звільняється від складання вступного випробування з англійської мови. На даній спеціальності 051 «Економіка» була практика перезарахування мовного сертифікату Харченко Олександра Сергійовича. Особам, які вступають до аспірантури з іншої спеціальності, призначають додатковий вступний іспит за окремою програмою, яка розробляється предметною комісією з основної спеціальності. Відповідно до зустрічі з керівництвом та адміністративним персоналом зазначено, що на сайті аспірантури своєчасно завантажуються Програми вступних випробувань (<http://surl.li/noewh>). Програма вступного іспиту складається з п'яти розділів: 1. Економічна теорія та історія економічної думки; 2. Економіка та управління національним господарством; 3. Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності); 4. Економіка праці, соціальна економіка і політика; 5. Статистичні, математичні методи моделі та інформаційні технології в економіці.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Згідно до «Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у закладах вищої освіти «Подільський державний університет»» (<http://surl.li/focaq>) пункт 10, ЗВО визнає результати під час академічної мобільності. У межах академічного співробітництва з вищими навчальними закладами-партнерами ЗВО використовується європейська система трансферу та накопичення кредитів ECTS або система оцінювання, прийнята у країні партнера, якщо не передбачено застосування ECTS. Перезарахування або зарахування навчальних дисциплін здійснюється на підставі заяви здобувача, а також академічної довідки, виданої українським або іноземним закладом вищої освіти, де здобувач брав участь у програмі академічної мобільності. Здобувачі регулярно інформуються про можливість участі у програмах академічної мобільності, включаючи міжнародні. Але, не дивлячись на наявну процедуру перезарахування результатів академічної мобільності, таких випадків не було. Як зазначали здобувачі доктора філософії та науково-педагогічний персонал, зараз йде активна участь аспірантів у міжнародних стажуваннях в закладах-партнерах.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання результатів навчання у неформальній освіті для аспірантів, які готуються до отримання ступеня доктора філософії, відповідає «Положенню про порядок визнання результатів навчання, отриманих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в закладі вищої освіти «Подільський державний університет»» (<http://surl.li/fobze>). Процедура визнання результатів розповсюджується на обов'язкові та вибіркові дисципліни освітньо-наукової програми, які може обирати сам здобувач. Результати навчання докторантів у неформальній освіті визнаються в частині виконання ними освітньо-наукової складової індивідуального плану. Варто зазначити, що здобувачі освіти за цією ОП не мають практики визнання та зарахування результатів неформальної освіти. Як зазначили здобувачі доктора філософії, вони активно проходять та залучаються до отримання неформальної освіти, але наявні освітні компоненти та теми дисциплін не дозволяють визнати та зарахувати ці результати.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

1. Офіційна сторінка сайту містить усю необхідну інформацію щодо вступу до аспірантури: оприлюднено нормативні документи, перелік та зразки документів, перелік спеціальностей, програми вступних випробувань тощо. Дані документи, яка розміщена разом з усіма внутрішніми документами, які регулюють освітню та наукову складову ОНП, що забезпечує розуміння майбутнім аспірантом повної процедури вступу і навчання.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

1. Слабкою стороною є відсутність практики здійснення та визнання результатів академічної мобільності, неформальної та інформальної освіти здобувачів ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка». Рекомендація: активізувати діяльність щодо залучення аспірантів до міжнародної та внутрішньої академічної мобільності та сприяти впровадженню неформальної / інформальної освіти для поглиблення наявних та формування додаткових компетенцій, необхідних для дослідницької та викладацької діяльності. Термін: до початку 2024/2025 навчального року.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

ОНП відповідає підкритеріям 3.1-3.4: правила прийому на навчання є чіткими, зрозумілим не містять дискримінаційних положень; правила прийому, шаблони документів для зарахування та програма вступних випробувань оприлюднені на офіційному сайті університету на сторінці аспірантури та докторантури; в університеті діє чітка та зрозуміла система визнання результатів академічної мобільності, неформальної/інформальної освіти. В університеті, зокрема за спеціальністю 051 «Економіка» була практика визнання наявного мовного сертифікату, як пройдений вступний іспит з іноземної мови. Процедура визнання результатів навчання здобутих під час академічної мобільності, у неформальній та/ або інформальній освіті чітко визначені та оприлюднені на сайті Подільського державного університету. Разом із тим, ЕГ зауважує, що існують слабкі сторони в частині відсутності практики здійснення та визнання результатів освіти за академічною мобільністю та неформальною та/ або інформальною освітою, але дана слабка сторона не впливає на оцінку за критерієм, оскільки в цілому ЗВО створені умови для аспірантів щодо долучення до таких програм. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів та обмежений, несуттєвий вплив такої слабкої сторони як відсутність практики здійснення та визнання результатів академічної мобільності та визнання неформальної та/ або інформальної освіти, ЕГ вважає, що ОНП та освітня діяльність за цією програмою в контексті Критерію 3 відповідає рівню В.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Організація освітнього процесу регламентується відповідним Положенням про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії у ЗВО "ПДУ" <https://www.pdatu.edu.ua/images/naukova-miznarodna-diyalnist/aspirantura/p12052201.pdf> . На ОНП аспіранти навчаються виключно за очною формою навчання, яка є очна денна та очна вечірня. В Положенні не описані відмінності в навчанні за денною та вечірньою формами навчання; на зустрічах було пояснено (і аспірантами, і завідувачем аспірантури), що організація освітнього процесу за двома формами є однаковою і передбачає аудиторний процес, починаючи з 15.00, що є зручним для усіх аспірантів. Дозволено використання індивідуального графіку навчання, але потреби у аспірантів використовувати його не було. Спількування з НПП показало, що під час освітнього процесу активно використовуються дослідницький, проектний, практичний, моделювання, проблемний, евристичний (пошуковий), дискусійний та інші методи навчання. ЕГ відмічає НПП, які викладають ОК загальної підготовки (Попович М.Д., Роляк А.О., Бялковська О.А., Максимець О.М., Гораш К.В.), які чітко презентували застосовувані методи навчання, що дозволяють втілити елементи самостійного дослідницького процесу, проявляються ініціатива, самостійність, творчий пошук, зокрема: дискусія, розв'язання, кейсів, професійних, ціннісних та етичних дилем, практичних завдань, написання есе, презентації результатів виконаних навчальних та наукових дослідницьких завдань (есе, реферати). Принцип академічної свободи передбачений Положенням про організацію освітнього процесу і НПП підтвердили можливість вільно формувати зміст ОК з урахуванням цілей ОНП, ЗК,СК та ПРН, обирати зміст завдань. Принцип академічної свободи для здобувачів реалізується шляхом забезпечення умов вільного вибору тематики дослідження у відповідності до наукових інтересів, вільного вибору освітніх компонент, вільного вибору на участь у наукових заходах та публікацію результатів дослідження у наукових виданнях, а також права на участь в міжнародних стажування та програмах академічної мобільності.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Аспіранти своєчасно та в повному обсязі отримують інформацію про цілі, зміст ПРН, критерії оцінювання в межах ОК. Це забезпечено шляхом розміщення на сторінці "Аспірантура, докторантура" <https://pdatu.edu.ua/viddil-aspirantury-ta-doktorantury.html> повної інформації щодо ОНП, ОК, освітнього процесу: навчального плану на 2023-

2024 н.р.; ОНП 2023-2020 рр; робочих програм обов'язкових компонентів загальної та фахової підготовки; каталогу вибіркових дисциплін у вигляді силабусів. Робочі програми для забезпечення розуміння змісту навчання та критеріїв оцінювання містять необхідну інформацію. Деталізована інформація (методичне забезпечення) розміщується в системі Moodle, з її змістом ЕГ мала можливість ознайомитися за допомогою гостьового доступу. Аспіранти отримують консультації протягом семестру.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

В ЗВО "ПДУ" створені умови для проведення наукових досліджень і наукової діяльності. Зокрема, проводяться наукові заходи: Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція «Тенденції та перспективи розвитку економіки, підприємництва, торгівлі, біржової діяльності» (30.11.2020), Підсумки освітньо-наукового проєкту «Summer Field School (Hybrid) on MOUNTAIN ECOSYSTEMS & RESOURCES MANAGEMENT» (24.09.2023), Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційний розвиток аграрного сектору економіки в умовах глобальних викликів», присвячена 50-річчю Навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів (1.11.2022), Всеукраїнський круглий стіл "Розвиток підприємництва: сучасні тренди, виклики та перспективи" (23.05.2023), на яких аспіранти мають можливість презентувати свої дослідження та отримати відгуки. Активно проявляє себе Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених шляхом організації різноманітних наукових заходів. Крім даних позанавчальних заходів дослідницькі методи імплементовані в методи навчання та викладання на ОНП. Цьому сприяє активне використання проблемно-орієнтованих та проблемно-пошукових методів (кейси, дискусія, обговорення ціннісних та етичних дилем, написання есе, підготовка науково-дослідницьких завдань).

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Ознайомлення з робочими програмами дає підстави ЕГ стверджувати, що в цілому НПП підтримують актуальність змісту ОК відповідно до сучасних практик та наукових досягнень, що забезпечується шляхом участі в наукових заходах, міжнародних та зарубіжних конференціях, зарубіжних стажування та міжнародних конференціях. РП обговорюються на засіданнях кафедр та схвалюються робочою групою із забезпечення ОНП. НПП на зустрічі описали основні акценти, на які було спрямовано оновлення ОК. Так, Нісходовська О.Ю., яка в 2023-2024 навч.році призначена викладачем, відповідальним за ОКФПЗ Сучасна парадигма інноваційної економіки та її вплив на розвиток вітчизняного бізнесу, пояснила оновлення ОК шляхом врахування європейських практик створення інноваційних хабів. При оновленні ОК "Педагогіка вищої школи" акцент зроблено на інновації та інноваційні практики у вищій школі, що, в свою чергу, підсилює знання щодо інноваційних продуктів у економіці та дотичних міждисциплінарних напрямках; ОК "Академічне письмо та риторика" - на композиційно-логічну побудову усної наукової доповіді, повідомлення, виступу; при розробці РП з ОК Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях - на процеси створення сайту за тематикою наукового дослідження, організації вебінарів та потенціал соціальних мереж, що, ЕГ погоджується з цим, є важливим засобом комунікації та засобом популяризації наукових досліджень в сучасному світі. Водночас ЕГ відмічає такі слабкі сторони в окремих робочих програмах <https://cutt.ly/iwVjnxbd>: В РП Управління проєктами в темі 10 є посилання на недіючі програми, наприклад на рамкову програму ЄС "Горизонт 2020"; при цьому нова рамкова програма "Горизонт Європа" не згадується. В РП Концептуальні засади організації та реалізації обраного наукового дослідження наявні застарілі теми (Тема 7 виконання та захист кандидатських та докторських дисертацій), теми рефератів (пп. 46-45) стосуються авторефератів та старих вимог до організації захисту дисертаційних робіт. В РП Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях пропонується лише 6 рекомендованих джерел не старіше 2011 року (з яких один на російській мові, виданий на Україні в 1979 році), яка в більшості стосується основ наукових досліджень, а не сучасних інформаційних технологій. Список джерел включає літературу не старіше 2014 року в переліку рекомендованої в робочих програмах таких ОК, як Управління проєктами, Методика наукового дослідження (за спеціальністю 051 "Економіка") та організація підготовки дисертаційної роботи, Концептуальні засади організації та реалізації обраного наукового дослідження. Іноземні джерела включені в перелік рекомендованих лише в РП Управління науковими проєктами; одне джерело пропонується в РП "Методика наукового дослідження (за спеціальністю 051 "Економіка") та організація підготовки дисертаційної роботи" (п.31 допоміжної літератури), але воно не стосується дисципліни. В інших РП не пропонуються сучасні іноземні джерела, зокрема англійською мовою.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

В ЗВО "ПДУ" затверджено Стратегію міжнародної діяльності <https://cutt.ly/nwVjhZpY>, функціонує відділ міжнародних зв'язків, що створює засади для розвитку міжнародної діяльності та інтернаціоналізації в університеті, забезпечує інформування аспірантів та НПП щодо можливостей участі в закордонних програмах стажування. На зустрічі з керівництвом було підкреслено стратегію ЗВО "ПДУ" на участь саме в міжнародних проєктах та грантах. ЗВО "ПДУ" укладено договори з університетами Азербайджану, Грузії, Індонезії, Іспанії, Казахстану, Канади, Молдови, Німеччини, Польщі, Словаччини, Турції, Чехії. В рамках проєкту UNlgreen+UA гарант та НПП мали змогу пройти закордонне стажування. ЕГ відмічає високий потенціал даного проєкту для інтернаціоналізації ОНП та

сприяння науковим дослідженням аспірантів. Так, аспіранти мають можливість приймати участь в закордонних стажуваннях в рамках даного проекту. Наприклад асп. Махія Світлана пройшла стажування "Сільський туризм як фактор соціально-економічного розвитку сільських територій" з 5.12 по 16.12.2022 р. в Warsaw University of Life Science - SGGW https://www.pdatu.edu.ua/images/naukova-miznarodna-diyalnist/zvity_23/mahynia.pdf, <https://www.pdatu.edu.ua/news-15/stazhuvannya-u-varshavskomu-universiteti-prirodnichikh-nauk.html>, асп. Ольга Шедловська - "Розвиток виробництва і ринку зерна в умовах глобалізації", 15.09-15.12.2023 https://www.pdatu.edu.ua/images/naukova-miznarodna-diyalnist/zvity_23/shedlovskao.pdf, <https://www.pdatu.edu.ua/news-01/stazhuvannya-aspirantiv-v-ramkakh-proektu-unigreen-ua-sggw.html>.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

1. Участь ЗВО "ПДУ" в проєкті UNIGreen+UA забезпечує потужну підтримку досліджень та інтернаціоналізації як ОНП в цілому, так і конкретних наукових досліджень аспірантів https://www.sggw.edu.pl/en/unigreen_for_ua/.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

1. В Положенні про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії у ЗВО "ПДУ" передбачено дві форми очного навчання - денна та вечірня, здобувачі використовують ці можливості, але вечірня форма навчання не регламентована, відсутні відмінності в організації освітнього процесу за денною та вечірньою формою, що не сприяє прозорості інформації щодо форм навчання в ЗВО "ПДУ". Рекомендації: в Положенні про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії у ЗВО "ПДУ" регламентувати умови вечірньої форми навчання. Терміни: перед початком приймальної компанії в 2024 році. 2. Окремі положення РП не повною мірою відповідають сучасній практиці та новітнім тенденціям (згадуються попередні програми досліджень, наприклад "Горизонт 2020", наявні теми, присвячені підготовці кандидатським дисертаціям із використанням застарілих термінів), перелік рекомендованих джерел в більшості РП охоплює літературу, датовану до 2014 року, не пропонуються сучасні іноземні джерела, зокрема англійською мовою. Рекомендації: оновити зміст тем окремих ОК та актуалізувати перелік рекомендованих джерел.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

ОНП в цілому відповідає вимогам підкритеріїв 4.2, 4.3, 4.5: інформування щодо змісту, цілей навчання, критеріїв оцінювання, організації навчання здійснюється в повному обсязі; створені умови для проведення досліджень і інтернаціоналізації, аспіранти проходять закордонне стажування. В частині актуальності форм і методів навчання, їх відповідності принципам академічної свободи і студентоцентризму є повна відповідність, але наявність недоліку щодо відсутності чіткого регламентування такої форми навчання як вечірня є підставою для визначення часткової відповідності підкритерію 4.1. Також при наявності регламентованої та регулярної системи перегляду та оцінювання змісту дисциплін ЕГ відмічає наявність окремих слабких сторін в частині формування рекомендованої літератури та змісту тем, присвячених підготовці дисертацій (підкритерій 4.4). Але, на думку ЕГ, вказані слабкі сторони є несуттєвими, оскільки не впливають на якість освітнього процесу і не перешкоджають реалізації ОНП. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків та їх контексту, такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми та наявний чіткий підхід, орієнтований на вдосконалення), ОП та освітня діяльність за цією програмою в контексті Критерію 4 відповідає рівню В.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Відповідно до пункту 8 «Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії» (<http://surl.li/focaq>) в університеті проводиться систематичне оцінювання здобувачів вищої освіти.

Контрольні заходи, включаючи поточний та підсумковий контроль, розроблені з метою перевірки рівня знань, умінь та інших компетентностей здобувачів. Поточний контроль відбувається під час практичних та індивідуальних занять і має на меті оцінити рівень підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. Критерії та терміни проведення контрольних заходів визначаються кафедрою та відображаються у робочій навчальній програмі дисципліни та силабусі. Крім того, поточне оцінювання навчальних досягнень здобувачів визначається кафедрою, яка встановлює розподіл балів за темами та визначає терміни проведення контрольних заходів. Підсумковий контроль враховує навчальні плани та обсяг навчального матеріалу, визначеного робочою програмою. Цей контроль включає семестровий контроль, який може виявлятися через заліки та іспити. Академічні результати здобувачів ступеня доктора філософії виражаються підсумковою оцінкою за 100-бальною, національною шкалою та шкалою ЄКТС. Також передбачені індивідуальні терміни для складання заліків та іспитів у випадку поважних причин, які підтверджуються документально. Здобувачі перших трьох років звітують про виконання індивідуального плану в кінці відповідного навчального року та подають до аспірантури, докторантури звітні документи. Четвертий рік передбачає подання доповіді на науковому семінарі та захист дисертації до завершення терміну навчання в аспірантурі. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в Закладі вищої освіти «Подільський державний університет» є прозорими та доступними. Це досягається через включення відповідної інформації в робочу програму навчальної дисципліни, яка оприлюднюється на першому занятті та розміщується в цифровій системі навчального середовища Moodle. Результати контрольних заходів оцінюються за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», «зараховано», «не зараховано»), за 100-бальною рейтинговою шкалою та за оцінкою ECTS і фіксуються науково-педагогічним працівником у відомостях обліку успішності здобувача. У випадку незадовільної оцінки, дозволяється ліквідувати заборгованість до початку наступного семестру, а повторне складання іспиту чи заліку можливе не більше двох разів. Інформація про строки та форми контрольних заходів доступна здобувачам у графіку освітнього процесу, розкладах проведення заліків та іспитів, які оприлюднюються на офіційному сайті університету. Детальні вказівки про контрольні заходи та критерії оцінювання передаються здобувачам під час вивчення кожної дисципліни науково-педагогічними працівниками.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Форми атестації повністю відповідають стандарту вищої освіти. Атестація здобувачів проводиться відповідно до Орієнтовного навчального плану (ОНП) після виконання здобувачем вимог навчального плану та індивідуального плану. Процедура атестації включає у себе публічний захист дисертаційного дослідження, що відповідає затвердженому стандарту вищої освіти третього рівня – ступінь доктора філософії у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальність 051 Економіка. Даний стандарт затверджений та введений в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 10.05.2022 р. № 424. Інформація проведення захисту дисертацій публікується на сайті університету в графі "Новини" (<http://surl.li/qkirn>) та на сторінці Відділу аспірантури та докторантури (<http://surl.li/focbb>) із зазначенням дати проведення, посиланням на електронний варіант рукопису дисертації в бібліотеці. Крім того, дисертаційні роботи та автореферати дисертацій знаходяться у відкритому доступі в репозитарії університету (<http://surl.li/fnwim>). За даною ОНП 051 "Економіка" захисту дисертаційних робіт ще не відбувалось.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У Закладі вищої освіти «Подільський державний університет» процедура контрольних заходів для здобувачів ступеня «Доктор філософії» регулюється відповідно до пункту 8 «Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у закладах вищої освіти «Подільський державний університет»» (<http://surl.li/focaq>). Процедура також визначена в робочих програмах навчальних дисциплін. Здобувачі ознайомлюються з нормативно-правовими документами та їхнім оновленням, процедурами навчання та проведення контрольних заходів на загальних та поточних зборах аспірантів. Порядок оцінювання зазначено у «Положенні про організацію освітнього процесу ЗВО «ПДУ»» (<http://surl.li/mwqrr>) та «Положенні про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії ЗВО «ПДУ»» (<http://surl.li/focaq>). Зокрема, існує поточний контроль, що забезпечує зворотній зв'язок із здобувачем та облік поточної успішності. Підсумковий контроль включає екзамени та захист дисертації. Вимоги до академічної доброчесності екзаменатора гарантують об'єктивність оцінювання, а конфлікти інтересів вирішуються комісією з етики та управління конфліктами. В разі отримання незадовільної оцінки, здобувачі можуть ліквідувати заборгованість до початку наступного семестру, але повторне складання іспитів чи заліків дозволяється не більше двох разів. Порядок апеляції регламентований пунктом 11 «Положення про аспірантуру і докторантуру ЗВО «ПДУ»» (<http://surl.li/mtavc>). Здобувач може подати апеляцію щодо результатів підсумкового контролю. Рішення апеляційної комісії є остаточним та оскарженню не підлягає. За ОНП 051 «Економіка» випадки апеляції відсутні. Усі документи стосовно апеляції результатів підсумкового контролю зберігаються в завідувача аспірантури, докторантури протягом п'яти років, копії цих документів додають до особової справи аспіранта.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет» активно визначає та регулює принципи академічної доброчесності через ряд ключових нормативно-правових документів. Зокрема, «Положення про аспірантуру та докторантуру», «Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин» (<http://surl.li/noftg>), та «Положення про комісії з академічної доброчесності і комісію з етики та управління конфліктами», «Кодекс академічної доброчесності» та «Положенні про запобігання та виявлення плагіату в академічних та наукових роботах». Цей комплексний підхід вказує на велику увагу університету до підтримки і підсилення академічної чесності серед своїх студентів та фахівців. Заклад вищої освіти «Подільський державний університет» активно впроваджує та популяризує академічну доброчесність, використовуючи різні технологічні рішення для протидії порушенням цієї норми. Згідно з "Положенням про запобігання та виявлення плагіату в академічних та наукових роботах учасників освітнього процесу", всі наукові та навчально-методичні роботи, включаючи роботи аспірантів, докторантів та здобувачів вищої освіти, перевіряються на наявність плагіату та розміщуються в репозитарії університету. Університет уклав ліцензійний договір для використання антиплагіатної програми Unicheck. Популяризація академічної доброчесності серед здобувачів вищої освіти здійснюється за допомогою різних заходів та ініціатив. Окрім того, проводяться семінари та унікальна навчальна дисципліна «Академічне письмо та доброчесність» включена до підготовки здобувачів вищої освіти. Університет також встановлює "Декларацію про дотримання академічної доброчесності", що зобов'язує учасників освітнього процесу дотримуватися всіх принципів та настанов щодо академічної доброчесності. Згідно з "Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у ЗВО «ПДУ»", будь-яка особа має право подати повідомлення про факт порушення академічної доброчесності в ЗВО «ПДУ» на офіційну адресу у довільній формі – письмовій чи електронній. В разі отримання інформації про порушення академічної доброчесності, відповідно до "Положення про комісії з академічної доброчесності й комісію з етики та управління конфліктами", створюється комісія, яка має завдання перевірити достовірність поданої інформації. В разі встановлення факту порушення академічної доброчесності, учасники освітнього процесу притягуються до відповідальності відповідно до чинного законодавства України.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

1. За даною ОНП діє обов'язкова навчальна дисципліна «Академічне письмо та доброчесність» (до 2023) та «Академічне письмо та риторика», це створює позитивну практику, яка сприяє не лише розвитку навичок наукового письма, а й акцентує на важливості дотримання чесності та етичних стандартів серед здобувачів доктора філософії, сприяючи таким чином підвищенню рівня доброчесності в академічному середовищі. Крім того, студенти можуть звернутись до працівників бібліотеки з метою безкоштовної перевірки їх робіт на наявність плагіату в програмі Unicheck.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

За даним критерієм слабких сторін не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

ОНП "Економіка" має чіткий рівень узгодженості за підкритеріями 5.1 (зважаючи на зрозумілість, чіткість та завчасне оприлюднення форм контрольних заходів, що дозволяє об'єктивно оцінити досягнення здобувачами відповідних результатів навчання); 5.2 (беручи до уваги відповідність форми атестації здобувачів вимогам стандарту вищої освіти – захист дисертаційних робіт); 5.3 (завдяки наявності процедур забезпечення об'єктивності проходження контрольних заходів та можливості оскарження їх результатів) та 5.4 (враховуючи те, що заклад всебічно популяризує академічну доброчесність, має розроблену чітку політику та процедури дотримання академічної доброчесності). Застосування цілісного підходу в оцінюванні виявлених фактів та їх контексту

дозволило встановити, що освітня діяльність за ОНП 051 «Економіка» відповідає Критерію 5. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (повну відповідність підкритеріям 5.1-5.4 та наявність позитивної практики у вигляді додаткової дисципліни з академічної доброчесності), ОНП та освітня діяльність за цією програмою в контексті Критерію 5 відповідає рівню В.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Підбір викладачів і вимоги до їх кваліфікації в ЗВО «ПДУ» регламентуються Положенням про порядок заміщення вакантних посад у ЗВО «ПДУ» (<http://surl.li/nofzb>) та Положенням про щорічне оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників та визначення їхніх рейтингів» (<http://surl.li/nofze>). Навчальний процес на ОНП Економіка забезпечує 9 осіб: 3 д.е.н., проф.; 1 д.філос.н., проф.; 2 к.е.н., доц.; 2 к.пед.н., доц.; 1 к.філол.н., доц. Відповідність кваліфікації забезпечується: Місюк М. (ОК Концептуальні засади організації та реалізації обраного наукового дослідження) – науковим ступенем, участю в атестації наукових кадрів як члена постійної спеціалізованої вченої ради, науковим керівництвом здобувача, який одержав документ про присудження наукового ступеня, стажуванням; Корженівська Н. (ОК Методика наукового дослідження (за спеціальністю 051 «Економіка») та організаційна підготовка дисертаційної роботи) – науковим ступенем, участю в атестації наукових кадрів як члена постійної спеціалізованої вченої ради, публікаціями, зарубіжним стажуванням; Бялковська О. (ОК Управління науковими проектами) – освітньою кваліфікацією, науковим ступенем, публікаціями, участю в атестації наукових кадрів як офіційного опонента; Попович М. (ОК Філософія науки) – освітньою кваліфікацією, науковим ступенем, навчально-методичними та науковими публікаціями, участю в атестації наукових кадрів як офіційного опонента; Бурлаков О. (ОК Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях) – навчально-методичними та науковими публікаціями, закордонними стажуваннями, неформальною освітою, запрошенням в якості рецензента; Нісходовська О. (ОК Сучасна парадигма інноваційної економіки та її вплив на розвиток вітчизняного бізнесу) – науковим ступенем, публікаціями, стажуванням на виробництві, закордонним підвищенням кваліфікації; Роляк А. (ОК Іноземна мова за професійним спрямуванням) – освітньою кваліфікацією, науковим ступенем, публікаціями, українським та закордонним підвищенням кваліфікації; Максимець О. (ОК Академічне письмо та риторика) – науковим ступенем, навчально-методичними та науковими публікаціями, закордонним підвищенням кваліфікації, авторськими правами на твір; Горах К. (ОК Педагогіка вищої школи) – науковим ступенем, публікаціями, закордонним стажуванням. У викладачів, які забезпечують реалізацію ОНП Економіка відповідність Ліцензійним вимогам становить від 4 до 8 пунктів, що відповідає вимогам. Викладачі на зустрічі 4 підтвердили свою участь у наукових конференціях, зарубіжних стажуваннях, наукових дослідженнях, у т.ч. і госпдоговірному характеру (що додатково підтвердила завідувач науково-дослідної частини Загнітко Л. на відкритій зустрічі). ЕГ звернула увагу, що Нісходовська О., к.е.н., доц., працює на посаді асистента. Під час зустрічей 2,4,10 з'ясовано, що викладач у 2023 р. пройшла конкурс на посаду асистента, відповідає вимогам. Гарант відповідною службовою запискою довів доцільність залучення асистента до проведення лекційних занять в межах ОНП Економіка.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Організація добору НПП у ЗВО «ПДУ» здійснюється згідно з Положенням про порядок заміщення вакантних посад у ЗВО «ПДУ» (<http://surl.li/nofzb>). В основу добору покладено процедуру конкурсу на заміщення вакантних посад НПП (зав.каф., проф., доц., ст.викл., асист., викл.). Конкурс оголошується ректором, видається наказ. У виняткових випадках ректор призначає на посади НПП за строковим трудовим договором до обрання за конкурсом на строк не довше, ніж до закінчення поточного навчального року. Конкурс проводиться у чотири етапи: публікація оголошення у ЗМІ та на сайті ЗВО (<http://surl.li/focdf>); прийом документів та їх попередній розгляд на відповідність вимогам; проведення оцінки професійного рівня та відбір кандидатів; вибори на посаду. До участі у конкурсі на посаду проф. допускаються особи, які мають вчене звання проф. за профілем кафедри; особи, які мають: науковий ступінь доктора наук, вчене звання доц. або с.н.с., стаж наук.-пед. роботи від 7 років у ЗВО, не менше 10 наукових та навчально-методичних праць опублікованих після захисту, викладають дисципліни на високому рівні, готують науково-педагогічні кадри. До участі у конкурсі на посаду доц. допускаються особи, які мають вчене звання доц. або с.н.с. за профілем кафедри; особи, які мають: науковий ступінь за профілем кафедри, стаж педагогічної роботи не менше 4 років у ЗВО, навчально-методичні праці, не менше 5 наукових праць після захисту дисертації, викладають дисципліни на високому науково-методичному рівні. До участі у конкурсі на посаду асист., викл. допускаються особи, які мають як правило, науковий ступінь кандидата наук, закінчили аспірантуру, або мають ступінь магістра за профілем кафедри; стаж практичної роботи за профілем кафедри не менше 2 років і здатність вести науково-педагогічну роботу. Під час конкурсу перевага надається особам, які володіють іноземною мовою на рівні B2, задіяні у грантах, міжнародних проектах, ведуть госптематика, надають консалтингові послуги, виконують роботу на громадських засадах, мають вищий індекс цитування та публікації в наукометричних базах, успішно готують наукові кадри, мають більшу кількість авторських свідоцтв, патентів, впроваджують інноваційні технології навчання, мають іноземне стажування. земне стажування. Претендент на посаду подає на кафедру звіт про навчально-методичну, наукову та організаційну роботу за період дії трудового договору. Зав. кафедри проводить оцінку кожного виду робіт, визначає загальну оцінку. Звіт заслуховується на засіданні кафедри, рішення приймається простою більшістю голосів штатних НПП. Документи розглядає конкурсна комісія щодо відповідності вимог. При позитивному рішенні

конкурсної комісії документи передаються на вчену раду університету (зав.каф., проф., доц.) або інституту (ст.викл., асист., викл.), які обирають кандидатів таємним голосуванням. Керівництво ЗВО «ПДУ» під час відповідної зустрічі (зустріч 2) запевнило, що проблем під час добору викладачів на ОНП Економіка не спостерігалось.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Під час зустрічі з роботодавцями та іншими стейкхолдерами (зустріч 7) присутні роботодавці засвідчили свою зацікавленість у випускниках ОНП та активну участь у роботі круглих столів, науково-практичних семінарів, анкетуванні та обговореннях складових реалізації освітнього процесу в межах ОНП Економіка ЗВО «ПДУ». Роботодавці безпосередньо вносять зміни до складу освітніх компонентів, що відбулося і в 2023 р. при перегляді ОНП Економіка. Бомк Й. повідомив, що неодноразово у різний спосіб брав участь в обговоренні змісту ОНП Економіка та під час останньої процедури перегляду запропонував ввести вибірково компоненту «Планування, оцінка і прогнозування економічних процесів», Сушарник Я. кілька разів брав участь в анкетуванні та на засіданні робочої групи довів доцільність введення основної компоненти «Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях», що задокументовано у протоколі засідання робочої групи з моніторингу якості ОНП Економіка №1 від 17.02.2023 р. (<http://surl.li/qgnem>). Роботодавці спрямовують аспірантів та їх наукових керівників на ту практичну наукову тематику, яка найбільшим чином відповідає сучасним потребам ділового середовища Хмельниччини та України в цілому. Бомк Й. наголосив на необхідності проведення наукових досліджень в сфері розвитку переробної промисловості та тваринництва, соціальної підтримки села та екології, Прудивус М. повідомив, що очікує від аспірантів результатів наукових досліджень щодо розвитку європейського ринку збуту лікарських рослин українських виробників. Під час зустрічі з науковими керівниками (зустріч 12) Місюк М. наголосив на тому, що тематика розвитку тваринництва є сьогодні досить актуальною для відновлення економіки регіонів, тому на її розв'язання буде спрямовано дослідження аспірантів в межах ОНП Економіка. Роботодавці проводять зустрічі з аспірантами (<http://surl.li/nqawa>; <http://surl.li/nogaa>), успішно співпрацюють на базі створених на підприємствах регіону ФГ «Барда-2007» та СФГ «С-Іванна» філій кафедри економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності (<http://surl.li/nogax>, <http://surl.li/noeig>). Ще однією формою участі роботодавців в освітньому процесі є проведення гостьових лекцій у межах науково-практичних семінарів. Бомк Й. під час такого заходу, проведеного 9 листопада 2023 р., поділився з аспірантами власним досвідом управлінської діяльності, сфокусував їх увагу на напрямках підвищення ефективності та шляхах скорочення економічних ризиків українськими сільськогосподарськими товаровиробниками в умовах викликів сьогодення (<http://surl.li/nogas>).

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Під час зустрічі зі здобувачами ОНП Економіка (зустріч 5) було підтверджено інформацію про залучення професіоналів-практиків і представників роботодавців до проведення окремих лекційних занять в межах ОК ОНП. Рудик О. проінформував, що стейкхолдери до проведення лекцій запрошуються доволі часто і окремо розповів про досить корисну для його власного наукового дослідження та розвитку (Тема дисертації – Фінансово-економічний механізм пенсійного забезпечення населення у контексті проведення пенсійної реформи) лекцію Драбик О., к.е.н., начальниці відділу обслуговування громадян (сервісного центру) ГУ ПФУ в Хмельницькій області, присвячену пенсійній реформі та системі пенсійного забезпечення населення і зауважив про свої очікування, що даний стейкхолдер стане у майбутньому його працедавцем. Лекцію було організовано в межах реалізації ОК «Соціальна відповідальність в контексті цілей сталого розвитку» (<http://surl.li/nogfg>). Виходячи з стрічки новин на офіційному сайті ЗВО «ПДУ», для аспірантів ОНП Економіка протягом 2023 р. також були проведені гостьові лекції такими фахівцями: Судомир С., д.е.н., проф. (<http://surl.li/noges>) – тема «Зміст та структура процесу наукового дослідження» в межах ОК «Методика наукового дослідження та організація підготовки дисертаційної роботи»; Фурман Д., к.е.н., в.о. директора ВСП «Кам'янець-Подільський фаховий коледж харчової промисловості Національного університету харчових технологій» (<http://surl.li/nogfq>) – тема «Науково-методичні підходи до написання дисертаційної роботи зі спеціальності «Менеджмент» в межах ОК «Концептуальні засади організації та реалізації обраного наукового дослідження»; Хоменко О., к.е.н., заст. директора з фінансово-економічних питань КНП «Городоцька міська багатопрофільна лікарня» (<http://surl.li/nogge>) – тема «Прогнозування та оцінка розвитку економічних систем в умовах невизначеності» в межах ОК «Планування, оцінка і прогнозування економічних процесів»; Базилук В., тестувальниці компанії міжнародної компанії QATestLab. (<http://surl.li/noggs>) – тема «До роботи в IT один крок». Аспіранти ОНП Економіка також були запрошеними на гостьові лекції та семінари, які були організовані гарантами інших ОНП університету (<http://surl.li/nqbbz>, <http://surl.li/noggp>).

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Організацію професійного розвитку викладачів ЗВО «ПДУ» здійснює Навчально-науковий центр підвищення кваліфікації ЗВО «ПДУ» (<http://surl.li/noghe>), який функціонує на підставі Положення про Навчально-науковий центр підвищення кваліфікації (<http://surl.li/focseu>). Процедури професійного розвитку в університеті регламентуються Положенням про підвищення кваліфікації та стажування співробітників ЗВО «ПДУ» (<http://surl.li/focfa>) та Положенням про підвищення кваліфікації та стажування за кордоном наукових, науково-

педагогічних, педагогічних працівників, аспірантів та докторантів ЗВО «ПДУ» (<http://surl.li/noggz>). Обсяг підвищення кваліфікації НПП ЗВО «ПДУ» встановлюється за накопичувальною системою і впродовж 5 років не може бути меншим, ніж 6 кредитів ЕКТС, які досягаються: ступеневими освітніми програмами; програмами підвищення кваліфікації; стажуванням в суб'єкті підвищення кваліфікації поза межами ЗВО; видами діяльності, які визнаються як підвищення кваліфікації. Під час зустрічі 10 Федірко П. акцентував на особливостях організації підвищення кваліфікації в ЗВО «ПДУ»: кожен викладач протягом 5 років має пройти підвищення кваліфікації в розмірі 2 кредитів на базі вітчизняних ЗВО або наукових установ, 2 кредитів на виробництві й органах місцевого самоврядування та 2 кредитів через стажування в зарубіжних організаціях. Викладачі ОНП Економіка пройшли стажування: Бялковська О. – Більче-Золотецька ОТГ Тернопільської обл. (01-30.11.21); Нісходовська О. – ФГ «Агро2017», с. Балин Хмельницької обл. (22.11-22.12.21); Корженівська Н. – Департамент економіки та розвитку інфраструктури міста Кам'янець-Подільської міської ради (13.11-24.11.23) (<http://surl.li/qidqa>). На 2023-24 н.р. заплановано: Бурлаков О. – Всеукраїнський проект підвищення кваліфікації у: онлайн програма «AGRI:Бухгалтерія» як складова екосистеми сучасного малого та середнього агробізнесу: новації для бізнесу, освіти та науки, вересень 2023 р., Максимець О. – Полтавський державний аграрний університет. Центр українськоєвропейського наукового співробітництва, жовтень-листопад 2023 р.; Нісходовська О. – закордонне стажування, лютий 2024 р.; Гораш К. – ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ (Курси ПК онлайн), квітень 2024 р. (<http://surl.li/focfg>). Протягом 2023 р. в ЗВО «ПДУ» були організовані курси підвищення кваліфікації «Модернізація освітнього середовища в умовах воєнного та надзвичайного станів» (30.11-28.12) та «Психолого-педагогічні основи вищої освіти та практичний досвід створення дистанційного курсу навчальної дисципліни в середовищі Moodle» (17.04-01.05), де викладачі ОНП Економіка виступали в якості слухачів, лекторів. Щорічно здійснюється моніторинг професійного рівня викладачів через інструмент рейтингового оцінювання (<http://surl.li/nofze>), під час якого аналізується місце і тривалість підвищення кваліфікації та стажування за кордоном. Результати рейтингу беруться до уваги при здійсненні конкурсного відбору та при обґрунтуванні доцільності збільшення терміну контракту.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Відповідно до Положення про преміювання працівників ЗВО «ПДУ» (<http://surl.li/fochh>) в ЗВО «ПДУ», підставою для преміювання НПП є досягнення в освітній (створення ОП з подвійними дипломами; підготовка та успішне проведення ліцензійної та акредитаційної експертизи; видання підручників; достроковий захист дисертації без відриву від виробництва; керівництво дисертантами, що достроково захистили роботи; організація освітньо-наукових заходів на загальнодержавному та міжнародному рівнях; створення повноцінних навчальних лабораторій тощо) та науковій (надання консалтингових послуг та ведення госпдоговірної тематики (50% від суми договору); публікації в Scopus і Web of Science; виконання наукових досліджень на рівні світової новизни) діяльності. Під час зустрічі з керівництвом ЗВО «ПДУ» (зустріч 2) Бялковська О. повідомила, що останній раз премії викладачам, аспірантам та студентам за високі досягнення в освітній та науковій сфері сплачено за наказом ректора в листопаді 2023 р. до Дня робітника сільського господарства. Проректор повідомила, що до 24.02.2022 р. ЗВО «ПДУ» виплачував по 8 тис. грн. автору статті, опублікованої у виданнях наукометричних баз Scopus і Web of Science, після початку війни розмір премії скорочено. Дію механізму стимулювання за публікаційну активність підтвердили Корженівська Н. та Попович М. (зустріч 4), які повідомили, що таку премію отримали двічі, що суттєвим чином підвищило їх мотивацію до подальших наукових здобутків. Керівництво ЗВО «ПДУ» шукає різні варіанти співпраці з зарубіжними закладами освіти та науки, що для викладачів розширює можливості для ознайомлення, привласнення та перенесення у власну діяльність провідного досвіду у сфері викладацької та наукової діяльності. Протягом 2023 р. відвідали зарубіжні ЗВО аспіранти Махиня С. та Шедловська О., викладачі Корженівська Н. та Бялковська О. ЗВО «ПДУ» стимулює викладачів до вивчення іноземних мов (англійська, польська), для чого створено різнорівневі мовні групи на базі сектору мовної підготовки, який функціонує в межах Навчально-наукового центру підвищення кваліфікації ЗВО «ПДУ». Місюк М. (зустріч 4) проінформував, що викладачі ОНП Економіка, відповідно до наявних досягнень в науковій та освітній сферах, у різні роки нагороджені грамотами й відзнаками різного рівня, що є суттєвим стимулюючим важелем для подальшого розвитку викладача. Ще одним видом нематеріального стимулювання слід вважати запроваджене в ЗВО «ПДУ» щорічне комплексне оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників із оприлюдненням рейтингів на сайті ЗВО (<http://surl.li/noqdp>). Ця процедура є одним з найбільш потужних важелів стимулювання викладачів до підвищення якості власної праці, так як прямим чином визначає умови і перспективи подальшого конкурсного відбору викладача на посаду.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

1. Позитивною практикою є запроваджене в ЗВО «ПДУ» щорічне комплексне оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників, визначення і оприлюднення їхніх рейтингів на сайті університету, що виступає підґрунтям для обґрунтованого прийняття рішень щодо доцільності вибору терміну, на який буде укладатися контракт з науково-педагогічним працівником при здійсненні процедури його переобрання на посаду. 2. Позитивною практикою є комплексний підхід до організації процесів підвищення кваліфікації в ЗВО «ПДУ»: кожен викладач протягом 5 років має пройти підвищення кваліфікації в розмірі 6 кредитів таким чином: 2 кредити на базі вітчизняних ЗВО та наукових установ; 2 кредити на виробництві й органах місцевого самоврядування та 2 кредити через стажування в зарубіжних закладах освіти та наукових організаціях.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

1. У 2023-2024 навчальному році за трьома обов'язковими освітніми компонентами відбулася зміна викладачів: Корженівська Н. (ОКФП 1. Методика наукового дослідження (за спеціальністю 051 «Економіка») та організаційна підготовка дисертаційної роботи), Місюк М. (ОКФП 2. Концептуальні засади організації та реалізації обраного наукового дослідження) та Нісходовська О. (ОКФП 3. Сучасна парадигма інноваційної економіки та її вплив на розвиток вітчизняного бізнесу). Означені викладачі мають достатню кількість публікацій прикладного характеру, проте є необхідність у підсиленні обґрунтування можливості викладання означених освітніх компонентів науковими публікаціями теоретичного та методико-методологічного характеру в розрізі кожної дисципліни. Рекомендації: активізувати процес підготовки та друку означеними викладачами навчально-методичних матеріалів (посібників) та наукових публікацій у виданнях, що входять до Категорії А та Б за темою дисциплін, що викладаються. Терміни: протягом весняного семестру 2023-2024 навчального року. 2. Викладач Нісходовська О., яка залучена до викладання обов'язкових компонентів в межах ОНП Економіка з вересня 2023 р. пройшла конкурс та займає посаду асистента, при тому, що науковий ступінь кандидата наук здобула у 2018 р., а звання доцента отримала в 2020 р. Гарант відповідною службовою запискою обґрунтував можливість та доцільність залучення викладача, який працює на посаді асистента, до проведення лекційних занять в межах обов'язкових компонентів ОНП Економіка. Проте залишається питання щодо об'єктивності такого рішення. Рекомендації: Забезпечити безкомпромісну відповідність виконуваних функцій викладачами, залученими в межах ОНП Економіка, посадовим обов'язкам. Терміни: протягом весняного семестру 2023-2024 навчального року.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ОНП Економіка в цілому відповідає підкритеріям 6.1-6.6. В ЗВО «ПДУ» сформовано дієвий механізм підбору викладачів на ОНП (6.1); процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і сприяють реалізації ОНП (6.2); існують успішні практики залучення роботодавців (6.3) та професіоналів-практиків (6.4) до проведення гостьових лекцій та обговорення тематики наукових досліджень аспірантів в межах ОНП; запроваджено комплексний підхід до організації процесів підвищення кваліфікації викладачів (6.5); використовуються інструменти стимулювання розвитку викладацької майстерності та результативності наукової діяльності викладачів (6.6). Разом з тим, ЕГ вважає, що ОНП Економіка містить слабкі сторони, які стосуються підкритерію 6.1 в частині залучення в межах програми в якості лектора за обов'язковим компонентом фахової підготовки викладача, який працює на посаді асистента та недостатності науково-методичного забезпечення окремих дисциплін. Проте означені слабкі сторони можуть розглядатися як несуттєві, оскільки є документально обґрунтованими, не порушують вимог законодавчої і нормативної бази, не впливають суттєво на якість самої програми і не призводять до суттєвого зниження якості освітнього процесу і наукової складової. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (позитивних практик, слабких сторін, їх контексту, такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми), на думку ЕГ ОНП Економіка ЗВО «ПДУ» та освітня діяльність за цією програмою в контексті Критерію 6 відповідає рівню В.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Досягнення визначених освітньо-наукових цілей та програмних результатів у Завкладі вищої освіти забезпечуються систематичним наданням здобувачам різноманітної навчально-методичної, наукової, періодичної, публіцистичної та художньої літератури та інформаційних матеріалів (<http://surl.li/nogjt>). Всі освітні компоненти забезпечені силабусами, які опубліковані на курсах дисциплін на платформі дистанційного навчання Moodle), робочими програмами обов'язкових компонентів загальної та фахової підготовки (<http://surl.li/focbb>). Усі необхідні матеріали для навчання є на сторінках курсів на платформі дистанційного навчання Moodle. Крім того, матеріали конференцій, монографії та статті, навчальна література та періодичні видання доступні в репозитарії університета (<http://surl.li/fnwim>). Навчально-наукова бібліотека університету, наявність загальних фондів понад 637 тис. інформаційних ресурсів. Здобувачі та працівники мають корпоративний доступ до наукометричних баз, таких як «Scopus», «Science Direct», «Web of Science Core Collection» (<http://surl.li/focjg>). Але, електронний каталог знаходиться на стадії розробки та поки не доступний для вільного користування. Лекційні аудиторії обладнані засобами візуалізації, навчальні приміщення оснащені комп'ютерною технікою. Система дистанційного навчання Moodle (<http://surl.li/noezc>) та система перевірки на плагіат Unicheck використовуються для забезпечення ефективного

викладання та контролю академічної доброчесності. Університет надає всім здобувачам доступ до різноманітних матеріально-технічних ресурсів, включаючи аспірантські приміщення, комп'ютерні класи, гуртожитки, комплекс громадського харчування, спортивні зали, стадіон, студентські простори та молодіжні хаби. Забезпечено функціонування зон Wi-Fi, а доступ до Інтернету для наукових досліджень та навчального процесу надається через провайдерів ТОВ «Мережа Ланет» та ПП «Подільські інтелектуальні системи». Інтереси та потреби здобувачів вищої освіти враховуються за допомогою систематичного моніторингу випускників та стейкхолдерів через проведення анкетувань (<http://surl.li/nzbyum>; <http://surl.li/nogkg>; <http://surl.li/nzscan>). Використовується студентоцентризований підхід до освітнього процесу, що сприяє створенню сприятливої та творчої атмосфери на кафедрі. Для захисту прав здобувачів створено "Скриньку довіри" (<http://surl.li/nogkk>). Учасники наукового товариства, включаючи студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених, активно сприяють ефективному розвитку особистості аспірантів і формуванню їх як науковців. Первинна профспілкова організація співробітників та студентів ЗВО «ПДУ» дбає про захист прав і інтересів здобувачів у відносинах з адміністрацією та НПП, а також надає підтримку з різних питань, що виникають в процесі навчання.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Доступ до всіх ресурсів та інфраструктури в університеті є безоплатним для науково-педагогічного персоналу і для здобувачів ступеня доктора філософії. Фонди наукової бібліотеки університету налічують понад 637 тис. інформаційних ресурсів (<http://surl.li/nogjw>), які надаються користувачам безоплатно. Також здобувачі та працівники університету з корпоративних акаунтів мають доступ до наукометричних баз "Scopus", "Science Direct", "Web of Science Core Collection" (<http://surl.li/focjg>). Наукові та навчально-методичні матеріали зберігаються в цифровому репозитарії університету (<http://surl.li/fnwim>) та мають відкритий доступ. Університет пропонує широкий спектр матеріально-технічної бази, включаючи аспірантські, комп'ютерні класи, гуртожитки, комплекс громадського харчування, спортивні зали, стадіон, студентські простори та молодіжні хаби, які є повністю безкоштовними. Забезпечено покриття зонами Wi-Fi. Наукова бібліотека університету (<http://surl.li/nqcgq>) активно підтримує аспірантів у пошуку інформації для досліджень, надає інформаційну підтримку у питаннях публікаційної активності, користування пошуковими системами, репозитарієм (<http://surl.li/fnwim>), визначенні коду УДК, створенні авторських ідентифікаторів тощо. Для проведення розрахунків аспіранти використовують демо-версії програмних продуктів, MS EXCEL та програмні продукти від компанії AgriAnalytica. Варто зазначити, що в університеті діє закупівля програмного забезпечення (за грантові кошти) в разі виникнення такої потреби у здобувачів освіти. В такому разі є спеціальна процедура подання заяви на покупку програмного продукту.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Університет створює навчальне середовище, сприятливе для розвитку аспірантів, спонукаючи їх до отримання фахової компетентності, розвитку ініціативності та творчих здібностей у наукових дослідженнях. Для досягнення цих цілей надається безкоштовний доступ до інформаційних ресурсів та інфраструктури, необхідних для освітнього процесу та індивідуальних наукових досліджень в рамках Освітньо-наукового простору. Здобувачі вищої освіти забезпечуються зацікавленнями та потребами через систему зворотного зв'язку, включаючи моніторинг випускників та стейкхолдерів ОНП. Будівлі та споруди, які використовуються університетом для освітньо-наукового процесу, відповідають технічним паспортам і санітарно-технічним стандартам. Стан приміщень та навчальних лабораторій відповідає вимогам норм експлуатації, забезпечуючи необхідні теплові, санітарні та протипожежні умови. Емоційно-вольові аспекти діяльності студентів підтримуються центром виховної роботи та соціально-культурного розвитку (<http://surl.li/nogme>), і діє кабінет психолого-педагогічної допомоги (<http://surl.li/nogmd>). Співробітникам надається первинний, повторний і періодичний інструктаж від завідуючих структурними підрозділами та відповідальними за охорону праці. Санітарний стан їдальні, буфетів та гуртожитків регулярно перевіряється для забезпечення відповідності встановленим нормам. Варто зауважити, що університет надає у власне користування частину матеріально-технічної бази для університетів з Харкова та Сєверодонецька. Система «Скринька довіри» (<http://surl.li/nogkk>) створена для захисту прав здобувачів вищої освіти. Учасники наукового товариства, представленого студентами, аспірантами, докторантами та молодими вченими (<http://surl.li/munttd>), працюють над ефективним розвитком особистості аспірантів, сприяючи їхньому становленню як науковців. Аспіранти беруть активну участь в організації різноманітних заходів, таких як побутові, дозвілля, культурно-освітні події, конференції, тренінги, семінари, круглі столи, а також гостьові лекції (<http://surl.li/nogkr>; <http://surl.li/nogkv>; <http://surl.li/nogkw>; <http://surl.li/noggp>). Первинна профспілкова організація ЗВО «ПДУ» взаємодіє з адміністрацією та надає підтримку здобувачам в різних аспектах навчання (<http://surl.li/nogkz>).

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Університет виявляє всебічну підтримку здобувачам освіти через різні структурні підрозділи та відповідальні особи, такі як аспірантура, докторантура (<http://surl.li/focbb>), дирекція навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів

(<http://surl.li/nogmj>), відділ міжнародних зв'язків (<http://surl.li/nofeo>), центр виховної роботи і соціально-культурного розвитку (<http://surl.li/nogme>), гарант освітньо-наукової програми (<http://surl.li/nqbxv>), випускова кафедра (<http://surl.li/nogmn>) тощо. Інформаційні зустрічі, семінари, круглі столи, гостьові лекції та інші заходи регулярно проводяться університетом та випусковою кафедрою для аспірантів щодо навчання, звітування, атестації та інших питань (<http://surl.li/brscs>). Профспілкова організація (<http://surl.li/nogkz>) та наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених здійснюють соціальну підтримку аспірантів. Відділ міжнародних зв'язків надає інформаційну підтримку стосовно академічної мобільності, міжнародного стажування та участі в грантових програмах (<http://surl.li/nogmo>). Наукова бібліотека університету (<http://surl.li/nqcgq>) допомагає аспірантам у пошуку інформації для досліджень, публікаційної активності та користування репозиторієм (<http://surl.li/fnwim>). Комунікація між викладачами та аспірантами відбувається під час лекцій, лабораторних та практичних робіт, консультацій та інших заходів. Університет також активно вирішує позанавчальні потреби аспірантів через профспілкову організацію, психологічну та юридичну служби, а також через групу «Аспіранти ЗВО «ПДУ» у месенджері Viber. Питання побутового характеру вирішуються на рівні дирекції та студентського містечка університету (<http://surl.li/nogmr>). Ефективність механізмів підтримки здобувачів вищої освіти підтверджується позитивними результатами усного опитування аспірантів.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Університет створює умови для реалізації прав і можливостей аспірантів із особливими освітніми потребами (<http://surl.li/nogmu>). Підтримка цієї групи аспірантів реалізується через наукових керівників, психолога та первинну профспілкову організацію. Зарахування, переведення та відрахування осіб із особливими освітніми потребами до аспірантури проводяться відповідно до встановлених МОН та Правил прийому до ЗВО «ПДУ». Студентам із особливими потребами надається віддалений доступ до електронних ресурсів Наукової бібліотеки університету, а також можливість дистанційного навчання через віртуальне освітнє середовище Moodle (<https://surl.li/noezc>). Крім того, для груп, де навчаються здобувачі із особливими потребами, навчальний процес організовують на перших поверхах навчальних корпусів. Деякі корпуси та гуртожитки університету обладнані пандусами, спеціально облаштованими туалетними приміщеннями (<http://surl.li/olyyh>), є кнопка виклику, паркомісця, а також функціонує кабінет психолого-педагогічної допомоги (<https://tlp.de/lx2ne>), де здійснюється соціально-психологічна підтримка аспірантів. Профспілкова організація забезпечує матеріальну допомогу на оздоровлення для аспірантів. Усі вебресурси для зареєстрованих учасників освітнього процесу за ОНП є вільно доступними, аутентифікація відбувається за допомогою логіна і пароля, які отримують усі аспіранти першого року навчання. Наразі здобувачів з особливими умовами за даною ОНП не навчається.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Університет розробив механізми для попередження та вирішення можливих конфліктних ситуацій, викликаних дискримінацією, домаганнями, корупцією та іншими аспектами. Аспіранти інформуються про види контролю та критерії оцінювання на початку навчання для уникнення конфліктів. Вирішення конфліктів залучає адміністрацію, викладачів та органи студентського самоврядування. На сьогоднішній день за даною ОНП не було конфліктних ситуацій. Захист прав аспірантів забезпечується відповідно до положень про запобігання булінгу та організацію освітнього процесу для здобувачів ступеня доктора філософії. Університет протидіє гендерному насильству та дискримінації, засуджує будь-які форми утисків та булінгу. Процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із сексуальним домаганням і дискримінацією, визначаються положеннями, що регламентують вирішення таких ситуацій у ЗВО. Університет дотримується принципів академічної доброчесності та етики взаємовідносин, має механізми запобігання порушенням академічної доброчесності. Реалізація Антикорупційної програми у ЗВО включає діяльність уповноваженої особи з питань запобігання та виявлення корупції. За весь період освітньої діяльності на ОНП конфліктів, включаючи сексуальне насилля, дискримінацію та корупцію, не виявлено. Для попередження конфліктів на сайті університету діє скринька довіри.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

1. Університет надав в користування частину своєї матеріально-технічної бази (частина з якої використовувалась під час підготовки здобувачів доктора філософії) для релокованих ЗВО з Харкова та Северодонецька, що жодним чином не вплинуло на організацію освітнього процесу в Подільському національному університеті і свідчить про обґрунтовану стратегію розвитку університету.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

1. Електронний каталог бібліотеки знаходиться в стадії формування. Рекомендація: оформити підписку тематичних наукових журналів, в т.ч. зарубіжних згідно до потреб/ наукових інтересів аспірантів та науково-педагогічного персоналу. Термін: до початку 2024/2025 навчального року. 2. В університеті наявна складна процедура закупівля програмних продуктів згідно до потреб науково-педагогічного персоналу та аспірантів. На даний момент аспіранти використовують для розрахунків MS Excel. Як зазначала адміністрація та науково- педагогічний персонал, за необхідності здобувачі можуть звернутися до адміністрації та купити необхідне програмне забезпечення за грантові кошти або користуватися демоверсією програмних продуктів. Рекомендація: закупити програмне забезпечення згідно до потреб здобувачів та науково -педагогічного персоналу. Термін: до початку 2024/2025 навчального року. 3. Публікація статей для аспірантів у наукових фахових виданнях університету не є безкоштовними. Рекомендація: змінити цінову політику вартості публікації для аспірантів, зменшивши вартість публікації, або створити пільгові умови публікації статей для здобувачів доктора філософії. Термін: до початку 2024/2025 навчального року.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

ОНП відповідає підкритеріям 7.1-7.6: наявна матеріально-технічна база задовольняє усі потреби для здійснення навчального процесу; університет має спортивний комплекс, їдальню, бібліотеку; є оформлена підписка на послуги перевірки наукових робіт за допомогою програми Unicheck; здобувачі доктора філософії та персонал університету має безоплатний доступ до послуг бібліотеки, спортивного комплексу, використання матеріально-технічної бази (інтернет, комп'ютерні класи, аспірантська тощо); освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів освіти та персоналу університету; є чіткі механізми організації навчального процесу для осіб з особливими потребами та їх безбар'єрного перебування в університеті; в університеті діє чітка та зрозуміла політика та процедура вирішення конфліктних ситуацій. Варто відмітити той факт, що університет прийняв в себе два ЗВО переселення та надав їм у власне користування власну матеріально-технічну базу (частково матеріально-технічну базу кафедри). Разом із тим, ЕГ зауважує, що існують слабкі сторони, зокрема, за підкритерієм 7.2 - в частині відсутності спеціального програмного забезпечення для здійснення економічних розрахунків та наявність повної оплати для аспірантів університету за публікацію наукової статті; підкритерієм 7.1 - в частині формування електронного каталогу бібліотеки. Але ЕГ вважає, що дані недоліки можуть розглядатися як несуттєві, оскільки не впливають на якість освітнього процесу, а керівництвом ЗВО чітко визначені заходи щодо їх поступового усунення. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків та їх контексту), ЕГ вважає, що ОНП та освітня діяльність за цією програмою в контексті Критерію 7 відповідає рівню В.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

В університеті діє нова редакція Положення про порядок розроблення, затвердження та періодичного перегляду освітньої програми в ЗВО «ПДУ», яку введено в дію наказом ректора від 27.10.2023 р. (<http://surl.li/nognn>). У розділі 4 Положення надається детальний опис п'яти послідовних етапів створення нової ОП – від формування проєктної групи та призначення гаранта ОП і до розроблення системи оцінювання якості ОП. Цю процедуру для ОНП Економіка було реалізовано в 2016 р. Особливу увагу в Положенні приділено процедурам моніторингу та періодичного перегляду ОП. Відповідно до розділу 7 Положення щороку протягом лютого-березня проєктна група разом із робочою групою організовують моніторинг ОП. Всі рекомендації, пропозиції та недоліки, які було отримано і обґрунтовано під час застосування різних інструментів (анкетування, опитування, інтерв'ювання тощо) моніторингу фіксують у протоколах засідань робочої групи. Всі зауваження та пропозиції мають бути врахованими проєктною групою при створенні нової редакції ОП (проєкту) – за потреби. Протягом квітня проєкт оновленої ОП проходить процедуру громадського обговорення, після чого надається десять днів для врахування проєктною групою отриманих пропозицій і зауважень. Далі ОП проходять процедури затвердження та з 1 червня оприлюднюються на сайті університету. У 2023 р. ОНП Економіка пройшла описану процедуру моніторингу та перегляду, що засвідчували всі учасники освітнього процесу на відповідних зустрічах. Протягом 2021-2023 рр. склад проєктної групи був незмінним – М. Місюк, Н. Корженівська та Н. Федорук. Гарант ОНП на зустрічі з пояснила, що у 2023 р. до складу робочої групи було долучено НПП випускової кафедри економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності ЗВО «ПДУ», здобувачів вищої освіти, представників студентського самоврядування, роботодавців. Всі особи, яких назвав гарант, на відповідних зустрічах підтвердили свою участь у процесах моніторингу якості ОНП Економіка. За результатами реалізації всіх процедур моніторингу було оновлено зміст ОНП, що було погоджено головою вченої ради навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів та головою науково-методичної ради ЗВО «ПДУ», затверджено вченою радою ЗВО «ПДУ». Результатом чого стала оновлена версія

ОНП, яку введено в дію з 1 вересня 2023 р. (<http://surl.li/qawfu>). Відхилені від визначених Положенням процедур моніторингу та перегляду ОНП Економіка під час роботи ЕГ виявлено не було.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Відповідно до статті 4 Положення про студентське самоврядування ЗВО «ПДУ» (<http://surl.li/prxyc>) діяльність органів студентського самоврядування університету, в першу чергу, спрямована на удосконалення навчально-виховного процесу, і як результат, на підвищення якості навчання. Президент студентського парламенту, який виступає основним органом студентського самоврядування ЗВО «ПДУ», є членом вченої ради університету; забезпечує представництво органів студентського самоврядування в органах управління університету. Під час зустрічі 10 Волошук В. та Лішук С. запевнили, що представники від спільноти студентства входять до всіх колегіальних органів управління ЗВО «ПДУ» – від ректорату та конференції трудового колективу і до робочих груп з перегляду ОП. Під час зустрічі з представниками Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених ЗВО «ПДУ» та студентського самоврядування (зустріч 11) було отримано підтвердження того, що здобувачі вищої освіти, і безпосередньо аспіранти, беруть активну участь у процесах моніторингу якості ОНП. Аспіранти на постійній основі проходять анкетування з метою визначення ступеня дотримання академічної доброчесності під час реалізації ОНП (анкета 1), якості освітньо-наукових програм та освітнього процесу (анкета 2) та рівня організації освітнього процесу здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня (анкета 3) (<http://surl.li/fnwcc>). Процедурою анкетування керує аспірантура, докторантура, разом із тим представники студентського самоврядування підтвердили, що вони мають можливість вносити свої пропозиції щодо змісту анкет. Прикладом такої співпраці є обґрунтування представниками студентського самоврядування недоцільності анкетування студентів та аспірантів про дистанційну освіту. Відповідно до протоколу засідання робочої групи з моніторингу якості ОНП Економіка №1 від 17.02.2023 р. (<http://surl.li/qgnsm>) до процесу обговорення змісту ОНП Економіка в 2023 р. був долучений аспірант другого року навчання Рудик О., який запропонував до обов'язкових компонентів освітнього процесу ввести дисципліну «Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях», що і було зроблено.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

За свідченням гаранта (зустріч 3) при обговоренні ОНП Економіка навесні 2023 р. до складу робочої групи в якості рецензентів ОНП були залучені такі роботодавці: Шиян Д. (Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця), Дмитрик В. (Відокремлений структурний підрозділ «Шепетівський фаховий коледж ЗВО «ПДУ»), Білий О. (СФГ «С-Іванна»), Богачик С. (ТОВ СП «Нібулон»), Прудивус М. (ФОП «Прудивус СМ»). Підписи всіх перелічених осіб присутні на одному з титульних листів ОНП Економіка версії 2023 р. Всі рецензії перерахованих стейкхолдерів є позитивними і представлені на сайті аспірантури, докторантури (<http://surl.li/qcdkn>). В своїй рецензії Дмитрик В. наголосив на доцільності внесення двох змін в ОНП. По-перше, змінити назву дисципліни «Академічне письмо та академічна доброчесність» на «Академічне письмо та риторика» задля уникнення дублювання матеріалу при вивченні аналогічної дисципліни на різних рівнях вищої освіти в ЗВО «ПДУ». По-друге, ввести навчальну дисципліну «Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях» до складу обов'язкових компонентів загальної підготовки. Відповідно до протоколу №1 засідання проектної групи ОП Економіка першого, другого та третього рівнів вищої освіти ЗВО «ПДУ» від 7.11.2023 р. (<http://surl.li/qcemg>), крім стейкхолдерів, які виступили в ролі рецензентів ОНП Економіка, до складу робочої групи було також включено Сушарника Я. (Навчально-реабілітаційного ЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»), Оганесяна В. (Кам'янець-Подільський податковий інститут), Бомк Й. (ФГ «Барда-2007»). Під час зустрічі з роботодавцями та стейкхолдерами (зустріч 7) перелічені особи підтвердили свою активну участь у круглих столах та семінарах з обговорення змісту ОНП Економіка ЗВО «ПДУ» та акцентували увагу на високій зацікавленості у її випускниках, очікують від них конкретного розв'язання виробничих проблем з економічної точки зору. Бомк Й. повідомив, що запропонував внести до каталогу вибіркових компонентів дисципліну «Планування, оцінка і прогнозування економічних процесів». Анкетування роботодавців здійснює аспірантура, докторантура шляхом заповнення стейкхолдерами розміщеної на сайті анкети (<http://surl.li/nogkg>). За даними, представленими на сайті аспірантури, докторантури, видно що в останньому анкетуванні роботодавців взяли участь три стейкхолдери ОНП Економіка з 11 стейкхолдерів, які пройшли опитування в межах всіх ОНП університету (<http://surl.li/owveo>). Сушарник Я. під час зустрічі 7 підтвердив свою участь в означеному анкетуванні. Результати опитування представлено в узагальненому вигляді, що знижує можливості для їх подальшого використання для підвищення якості ОНП Економіка.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Перший набір аспірантів на ОНП Економіка було здійснено в 2016 р. і на момент акредитаційної експертизи мало б вже відбутися чотири випуски здобувачів. Захистів дисертацій в межах ОНП на даний момент не було здійснено. За свідченням гаранта та наукових керівників (зустрічі 1 та 12) причинами такої ситуації стали відрахування за власним

бажанням здобувачів 2016-2019 рр. вступу з ОНП через причини перебування у декретній відпустці по догляду за дитиною, знаходження за кордоном, виконання обов'язків військової служби. Крім того, за інформацією, наданою гарантом на запит ЕГ, на даний момент три здобувачі 2019 р. вступу (Москалюк Віталій, Яворська Наталя та Сушарник Алла) перебувають в академічній відпустці. При організації зустрічі з випускниками ОНП попередніх років (зустріч 6) гарант запросив трьох випускників ОНП попередніх років (вступ 2016-2019 рр.) – Мальченка Дмитра, Місюка Миколу та Дмитріва Богдана. Під час бесіди випускники засвідчили своє бажання закінчити роботу над дисертацією та захистити її в разовій раді ЗВО «ПДУ» в найближчій нас, запевнили, що вони від своїх наукових керівників знають про зміну умов і необхідність повторного вступу до аспірантури і готові на це піти. Місюк М. зазначив, що крім необхідності приділення додаткової уваги родині через народження другої дитини, по закінченню аспірантури він отримав підвищення на роботі і став керівником регіональної маркетингової команди, тому зусилля замість захисту дисертації тимчасово спрямував на організацію роботи на новій посаді. Дмитрів Б. також повідомив про те, що в нього на момент закінчення аспірантури відкрилися перспективи праці в логістичній компанії і він ними скористався. Випускники зазначили, що тримають зв'язок зі своїми науковими керівниками. Участь у заходах щодо розробки та перегляду ОНП, предметних опитувань щодо їх кар'єрного шляху випускники не підтвердили. В ЗВО «ПДУ» функціонує відділ міжнародної та виробничої практики і працевлаштування (<http://surl.li/nogpl>), однією з функцій якого мав би стати моніторинг кар'єрного зростання випускників університету, проте інформації про випускників як на електронній сторінці відділу, так і на сторінках аспірантури, докторантури, навчально-наукових інститутів та випускових кафедр не наведено.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Відповідно до розділу 3 Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти у ЗВО «ПДУ» (<http://surl.li/mtber>) відповідальність за забезпечення якості навчання і викладання в університеті в адміністративному плані покладається на: ректора; проректора з навчальної роботи; проректора з навчальної, науково-інноваційної та міжнародної діяльності; проректора з навчально-науково-виробничих питань розвитку і адміністративно-господарської діяльності; вчену раду університету; навчально-методичний відділ забезпечення якості вищої освіти; науково-дослідну частину; відділ міжнародних зв'язків; навчально-науковий центр підвищення кваліфікації; відділ міжнародної та виробничої практики і працевлаштування; центр виховної роботи і соціально-культурного розвитку; кафедри, факультети/інститути та студентське самоврядування. Тобто у запровадженій системі забезпечення якості в ЗВО «ПДУ» можна виділити три рівня: адміністративно-організаційний, викладацький та студентський. Проведення ЕГ зустрічей з представниками кожного рівня дозволило встановити їх реальну участь у справі забезпечення якості вищої освіти у ЗВО «ПДУ». Так, на адміністративно-організаційному рівні (зустрічі 2, 10) Бялковська О. наголосила на тому, що в університеті приділяється багато уваги підвищенню мовного рівня всіх учасників навчального процесу, а також вивченню та подальшому впровадженню передового європейського досвіду щодо різних аспектів організації навчального процесу та забезпечення його якості, наприклад, ведеться робота по впровадженню досвіду інклюзивної освіти, здійснюється спрямування вектору наукових досліджень на зелену економіку та сталий розвиток; Ясінецька І. навела приклад стимулюючої дії запровадженої в ЗВО «ПДУ» системи щорічного рейтингового оцінювання, коли викладача з науковим званням доцента, який працював на посаді асистента, через його найвищий рейтинг було переведено на посаду доцента, у той час як з працівниками, які за результатами року не набрали необхідну кількість балів, контракти не були укладеними; Волощук В. повідомив про процедуру проведення в ЗВО «ПДУ» внутрішньої акредитації ОП. На викладацькому рівні (зустріч 4) Роляк А. підтвердила практику збільшення з одного до двох років терміну, на який за результатами конкурсу укладається контракт з викладачами, за умови досягнення ними у рейтингу одного з найвищих місць у своїй категорії; Гораш К. поділилася власним досвідом дотримання академічної доброчесності та поширенням цієї позитивної практики серед аспірантів ОНП. На студентському рівні (зустрічі 5, 11) Рудик О. підтвердив власну участь в роботі робочої групи з проведення моніторингу ОНП Економіка, а представники студентського самоврядування розповіли про власну участь у процесах перегляду опитувальників для проведення анкетування здобувачів. Під час проведення фокус-груп конкретних фактів про виявлені недоліки в ОНП Економіка або освітній діяльності з її реалізації встановлено не було, а всі пропозиції було враховано у новій її редакції.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

ОНП Економіка ЗВО «ПДУ» проходить первинну акредитаційну експертизу і тому при реалізації даної ОНП не могло бути враховано зауважень і пропозицій щодо процедур зовнішнього забезпечення якості вищої освіти з попередніх акредитацій безпосередньо цієї програми. Разом із тим, на рівні університету запроваджено досить позитивну практику, коли зауваження, отримані за результатами акредитації певної ОП ретельно вивчаються, аналізуються та приймаються відповідні рішення, які поширюються на всі його ОП. Прикладом такої практики стало запровадження серед іншого процедури «внутрішня акредитація освітніх програм», яку було легалізовано через додавання на с. 16 «Положення про порядок розроблення, затвердження та періодичного перегляду освітньої програми в ЗВО «ПДУ»» (<http://surl.li/nognn>) відповідного заходу до складу основних процедур внутрішньої оцінки якості ОП. Порядок проведення внутрішньої акредитації ОП наведено у Додатку 2 означеного Положення (с. 40-73). Відповідно до Порядку проведення внутрішньої акредитації гаранті тих ОП, заявки на акредитацію яких подано до Національного агентства, мають надати пакет документів (затверджені ОП, навчальний план, рецензії стейкхолдерів, протоколи засідання робочих груп з моніторингу якості ОП та відомості про самооцінювання ОП) на

перевірку, яку одночасно здійснюють п'ятнадцять підрозділів університету. За свідченням завідувача аспірантури, докторантури ЗВО «ПДУ» Федорчук Н.В. (зустріч 10) ОНП Економіка вчасно пройшла процедуру внутрішньої акредитації та загальний звіт із конкретними зауваженнями та пропозиціями щодо виконання кожного критерію акредитації було у відповідний термін передано гаранту для доопрацювання та врахування у відомостях про самооцінювання ОП.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Зустріч із представниками структурних підрозділів (зустріч 10) дозволила з'ясувати, що процеси і процедури внутрішнього забезпечення якості освіти в ЗВО «ПДУ» одночасно і паралельно здійснюються на двох рівнях. Відповідальність за забезпечення процесів якості на першому та другому рівнях вищої освіти несе навчально-методичний відділ забезпечення якості вищої освіти, який підпорядковується проректору з навчальної роботи. Відповідальність за забезпечення процесів якості на третьому рівні вищої освіти несе аспірантура, докторантура, яка підпорядковується проректору з навчальної, науково-інноваційної та міжнародної діяльності. Завідувач аспірантури, докторантури Федорчук Н.В. підтвердила, що акумулює у своєму відділі такі функції внутрішнього забезпечення якості, як: формування аспірантами індивідуальної траєкторії навчання через забезпечення реальної вибірковості дисциплін (<http://surl.li/noeqn>); організацію опитувань здобувачів щодо політики академічної доброчесності та якості освітнього середовища (<http://surl.li/fnwcc>); організацію процедур щорічної атестації та звітування аспірантів (<http://surl.li/oyuqh>); анкетування випускників аспірантури (<http://surl.li/poqmd>) та стейкхолдерів (<http://surl.li/owveo>); організацію публічного обговорення проєкту ОНП (<http://surl.li/qampk>) та внутрішньої акредитації; поширення всіх видів інформації про підготовку аспірантів та докторантів на сайті університету з метою інформування всіх зацікавлених сторін. Інтерв'ювання представників академічної спільноти (зустрічі 2, 4-7, 10, 11) дозволило переконатися про їх активну участь у процесі забезпечення якості ОНП. Науково-педагогічні працівники, що забезпечують освітній процес в межах ОНП Економіка, також є залученими до процесів поширення знань щодо забезпечення якості освіти викладачам і керівникам закладів фахової передвищої та вищої освіти регіону, тим самим докладають зусиль до формування культури якості в закладах освіти Хмельниччини. Так, в межах курсів підвищення кваліфікації «Модернізація освітнього середовища в умовах воєнного та надзвичайного станів», які були організованими протягом 30.11-28.12.2023 р. Навчально-науковим центром підвищення кваліфікації ЗВО «ПДУ» (<http://surl.li/qafhl>), Гораш К.В. прочитала лекцію на тему «Трансформація вимог до керівників закладів освіти в контексті сучасних змін». Протягом 2023 р. Бурлаков О.С. виступив науковим керівником слухачів курсів підвищення кваліфікації з ВСП «Хотинський фаховий коледж ЗВО «ПДУ» та Кам'янець-Подільська спеціальна школа Хмельницької обласної ради, Корженівська Н.Л. – з ВСП «Новоушицький фаховий коледж ЗВО «ПДУ» (<http://surl.li/qalmi>).

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

1. Позитивною практикою є запровадження в ЗВО «ПДУ» процедури внутрішньої акредитації освітніх програм, яка через комплексність та багатоаспектність оцінок дозволяє суттєво підвищити якість відомостей про самооцінювання та, тим самим, кращим чином донести об'єктивну інформацію до ЕГ під час акредитації. 2. Створення філії кафедри економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності на базі ФГ «БАРДА- 2007», що дозволило більш активно та предметно залучати фахівців підприємства до читання гостьових лекцій в межах ОНП Економіка, до обговорення змісту ОНП та підвищення її якості.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

1. Документально не закріплено за аспірантурою, докторантурою ЗВО «ПДУ» функцій із забезпечення процесів якості на третьому рівні вищої освіти. Рекомендації: внести до розділу 3 Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти у ЗВО «ПДУ» (<http://surl.li/mtber>) до складу керівників та підрозділів, які відповідають за забезпечення якості навчання і викладання в університеті, аспірантуру, докторантуру із вказанням у дужках тих функцій, які за цим напрямом здійснює відділ. Додатково, на сайті аспірантури, докторантури (<http://surl.li/focbb>) в розділі «Основні завдання і функції аспірантури, докторантури» додати ті функції, які фактично здійснює підрозділ справі забезпечення якості вищої освіти за третім рівнем вищої освіти в ЗВО «ПДУ». Терміни: під час чергового засідання вченої ради ЗВО «ПДУ». 2. В межах ОНП Економіка йде активна співпраця з випускниками минулих років аспірантури спеціальності, проте з безпосередніми випускниками ОНП Економіка взаємодія майже не здійснюється. Рекомендації: науковим керівникам рекомендується здійснювати тісний зв'язок з випускниками ОНП Економіка різних років, забезпечити моніторинг їх потреб щодо закінчення роботи над дисертацією, вчасно надавати консультаційні послуги щодо змісту дисертації та організації захисту готової роботи в разовій раді університету, відслідковувати траєкторію кар'єрного зростання своїх випускників та публікувати інформацію про це на сайті кафедри, залучати випускників до складу робочої групи з моніторингу якості ОНП. Терміни: робота має вестися на постійній основі з моменту закінчення здобувачем навчання в аспірантурі. 3. Анкетування стейкхолдерів аспірантура, докторантура здійснює за допомогою єдиної анкети одночасно для шести

різних ОНП, після чого результати анкетування в узагальненому вигляді представляються на сайті. В такому вигляді результати опитування неможливо використати з користю для підвищення якості окремої ОНП. Рекомендації: організувати проведення анкетування таким чином, щоб гарант окремої ОНП та всі зацікавлені особи могли отримати вичерпну інформацію щодо міркувань роботодавців про ті сильні та слабкі сторони саме цієї програми та мали можливість використати цю інформацію під час чергового оновлення змісту ОНП з метою підвищення її якості. Терміни: під час чергової процедури моніторингу якості ОНП.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

ОНП "Економіка" в цілому відповідає підкритеріям 8.1-8.7. Так, в ЗВО «ПДУ» створено власний підхід до процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП, який у повній мірі реалізовано на практиці: здійснюється періодичний моніторинг якості ОНП (8.1), до якого на різних етапах долучено здобувачів освіти (8.2), роботодавців (8.3), професорсько-викладацький склад випускової кафедри (8.7); за результатами моніторингу здійснюється перегляд ОНП із врахуванням всіх виявлених недоліків та отриманих від стейкхолдерів пропозицій щодо підвищення якості ОНП (8.5); здійснюється процедура внутрішньої акредитації (8.6). Разом з тим, ЕГ вважає, що програма та освітня діяльність містять окремі слабкі сторони, що впливає на оцінку за підкритеріями 8.1, 8.3, 8.4, а саме: відсутність формального закріплення за аспірантурою, докторантурою ЗВО «ПДУ» функції з забезпечення процесів якості на третьому рівні вищої освіти; недостатнє залучення випускників ОНП Економіка до процесів забезпечення якості; організація анкетування стейкхолдерів за єдиною анкетою для шести програм, що не дозволяє отримати детальну інформацію для даної конкретної ОНП. Але ЕГ розглядає дані слабкі сторони як несуттєві, оскільки хоча вони і мають певний вплив на ефективність функціонування внутрішньої системи забезпечення якості, але не порушують вимог нормативних документів. Спираючись на наведені факти, виявлені сильні та слабкі сторони, ЕГ вважає, що ОНП "Економіка" ЗВО «ПДУ» відповідає рівню В за Критерієм 8.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

На сторінці "Аспірантура, докторантура" <https://pdatu.edu.ua/viddil-aspirantury-ta-doktorantury.html> розміщено повну інформацію, яка дозволяє аспірантам мати всю необхідну інформацію щодо організації освітнього процесу та наукової діяльності, а саме: - усі внутрішні нормативні документи, які регламентують права та обов'язки учасників освітнього процесу на третьому (освітньо-науковому рівні), зокрема: Положення про аспірантуру та докторантуру, Положення про атестацію здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії, Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, про порядок формування індивідуальних освітніх траєкторій, про педагогічну практику; - звітні документи (індивідуальний план роботи, кратка звітування, бланк атестації); - Правила прийому на навчання до аспірантури та докторантури, Програми вступних іспитів, зразки документів для вступу в аспірантуру; - навчальний план на 2023-2024 н.р.; - ОНП 2023-2020 рр; - робочі програми обов'язкових компонентів загальної та фахової підготовки; - каталог вибіркових дисциплін. Зручним є те, що на цій же сторінці продубльовано загальноуніверситетську інформацію щодо навчальної роботи, наукової і міжнародної діяльності та виховної роботи. На сайті викладено інформацію про графік освітнього процесу <https://pdatu.edu.ua/hrafik-osvitnoho-protsesu-ta-rozklady-zaniat.html>. Інформація щодо порядку вступу розміщена на сторінці приймальної комісії <https://pdatu.edu.ua/prymalna-komisiia.html>.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Розміщення проекту ОНП передбачено на сторінці "Аспірантура, докторантура" <https://pdatu.edu.ua/viddil-aspirantury-ta-doktorantury.html> в окремому розділі "Освітньо-наукові програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти 2023-2024 н.р. (проекти)". Разом з проектом наведено посилання на google-форму "Обговорення проекту освітньо-наукової програми "Економіка". ЕГ рекомендує розмістити проекти окремо з посиланням з головної сторінки для зручності пошуку стейкхолдерами.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

ОНП 2023, 2022, 2021, 2020 року розміщені на сторінці "Аспірантура, докторантура" <https://pdatu.edu.ua/viddil-aspirantury-ta-doktorantury.html> . Разом з ОНП розміщено робочі програми обов'язкових компонентів та каталог вибіркових дисциплін, що дозволяє зацікавленим стейкхолдерам мати повну інформацію про програму.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

1. На сайті викладена повна інформація про редакції ОНП 2020-2023 рр., що дозволяє прослідкувати процес її розвитку та оновлення зацікавленими стейкхолдерами; на сторінці "Аспірантура, докторантура" розміщено повний обсяг усіх внутрішніх документів, які стосуються підготовки докторів філософії, що забезпечує зручність для аспірантів в пошуку необхідної інформації, публічність та прозорість інформації щодо ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

1. Оскільки на сайті "Аспірантура, докторантура" інформація не згрупована за окремими вкладками, інформація про проекти ОНП розміщена між іншою інформацією, що не є зручним при пошуку зовнішніми стейкхолдерами. Рекомендації: виокремити проекти ОП в окрему вкладку, розмістивши її, наприклад, в блоці "Корисна інформація" задля зручності пошуку зовнішніми стейкхолдерами. Термін: перед розміщенням проекту 2024 року.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Дана ОНП повною мірою відповідає Критерію 9. В ЗВО "ПДУ" належний рівень оприлюднення усіх внутрішніх документів, які стосуються освітнього процесу та підготовки докторів філософії. Наявна слабка сторона в частині порядку розміщення проектів для громадського обговорення, яку, на погляд ЕГ, доцільно було б усунути з метою зручності їх пошуку для зовнішніх стейкхолдерів, але вона ніяк не впливає на оцінку за підкритеріями та критерієм в цілому. ЕГ вважає можливим стверджувати про наявність повної відповідності освітньої програми критерію 9 при наявності слабкої сторони, що не є суттєвою, що відповідає оцінці В.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Опитування аспірантів та їх наукових керівників ОНП Економіка (зустрічі 5, 12) дозволило дійти висновку, що зміст ОНП повною мірою відповідає науковим інтересам аспірантів. ОНП надає здобувачам методологічний фундамент, необхідний для написання дисертаційної роботи та одночасно враховує актуальні тематики дослідження. Науковий керівник Рудик В. запевнив, що для його аспіранта Стангрета Ю., який займається системою соціального захисту населення, дуже корисно було вибрати ОК «Соціальна відповідальність в контексті сталого розвитку», а серед обов'язкових ОК дисципліна «Управління науковими проектами» надала більш глибокі знання для здійснення наукових досліджень. Аспірант Харченко О. запевнив, що для його теми дослідження («Стратегічні пріоритети забезпечення економічної резильєнтності підприємств») найбільш корисною була ОК «Іноземна мова за професійним спрямуванням», так як дозволила покращити знання англійської мови для роботи з зарубіжними джерелами. Аспірант Шедловська О. відмітила, що їй була корисною ОК «Методика наукового дослідження», а ОНП Економіка є збалансованою. Аспірант Махія С. повідомила про своє бажання в подальшому стати викладачем та про користь для власного дослідження ОК «Управління науковими проектами», в межах якої навчили писати статті та розробляти проекти. Компетентності дослідницької діяльності дозволяють розвинути ОК: «Філософія науки»; «Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях»; «Методика наукового дослідження (за спеціальністю 051 «Економіка») та організаційна підготовка дисертаційної роботи»; «Концептуальні засади організації та

реалізації обраного наукового дослідження». Компетентності викладацької діяльності дозволяють розвинути ОК: «Академічне письмо та риторика»; «Педагогіка вищої школи»; «Педагогічна практика». ОК «Сучасна парадигма інноваційної економіки та її вплив на розвиток вітчизняного бізнесу», «Управління науковими проєктами» та «Іноземна мова за професійним спрямуванням» розширюють знання у професійній сфері, що має створити можливості для більш глибокого теоретичного дослідження й знаходження шляхів для практичного запровадження інноваційних підходів до розв'язання проголошених проблемних аспектів в межах всіх без виключення наукових тем, які сьогодні реалізують аспіранти ОНП Економіка ЗВО «ПДУ».

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

Зустріч з аспірантами та науковими керівниками (зустрічі 5, 12) дозволила отримати інформацію, що в ЗВО «ПДУ» вибір наукового керівника майбутнім аспірантом здійснюється відповідно до переліку «Наукові інтереси професорів та наукових керівників (консультантів) аспірантів (докторантів) ЗВО «ПДУ», розміщеному на електронній сторінці аспірантури, докторантури (<http://surl.li/focko>). Бялковська О. має наукові інтереси: розвиток сільських територій, розвиток сільського туризму, вплив альтернативної енергетики на розвиток села та здійснює керівництво аспірантів: Чайковський О. (тема: Сільський туризм як основа сталого розвитку регіону); Махія С. (тема: Сільський туризм як фактор соціально-економічного розвитку сільських територій); Гук Я. (тема: Альтернативна енергетика як фактор ефективного розвитку сільських територій). Рудик В. має наукові інтереси щодо управління вітчизняною пенсійною системою та здійснює керівництво аспіранта Стангрет Ю. (тема: Формування системи соціального захисту населення в умовах реформування пенсійної системи України). Корженівська Н. має наукові інтереси: трудовий потенціал аграрного сектору, економічна безпека товаровиробників зерна, розвиток енергетичного сектору та здійснює керівництво аспірантів: Рудик О. (Фінансово-економічний механізм пенсійного забезпечення населення у контексті проведення пенсійної реформи); Сидорак Я. (тема: Забезпечення економічної безпеки експортного потенціалу аграрної сфери); Гуменюк О. (Економічні механізми розвитку відновлювальної енергетики). Місюк М. має наукові інтереси щодо функціонування ринку продукції тваринництва та здійснює керівництво аспірантів: Іваськів Н. (тема: Шляхи ефективного використання ресурсного потенціалу об'єднаних територіальних громад); Поліщук Н. (тема: Механізм забезпечення функціонування ринку продукції птахівництва); Сушарник А. (тема: Стратегічне забезпечення конкурентоспроможності розвитку молока продуктового підкомплексу). Волощук Ю. має наукові інтереси щодо розвитку агропромислових підприємств та здійснює керівництво аспіранта Шедловської О. (тема: Розвиток виробництва і ринку зерна в умовах глобалізації). Наукові інтереси наукових керівників були додатково підтвердженими переліком публікацій та науковими профілями, інформацію про які на запит ЕГ надав гарант. Отримана інформація дозволила зробити висновок про відповідність тематики аспірантів і керівників в межах ОНП Економіка. Серед наукових керівників ОНП Економіка Місюк М. входить до складу осіб ЗВО «ПДУ», які мають досвід захисту учнів через захист трьох к.е.н. у 2019 р.: Кацан А.; Оганесян В. та Сушарник Я. (<http://surl.li/focjy>). На запит ЕГ гарант надав інформацію про можливість створення разових рад щодо захисту аспірантів випускних курсів ОНП Економіка, з якої видно, що для аспірантів Шедловської О., Гуменюка О. та Махія С. в ЗВО «ПДУ» наявні організаційні умови для подальшої праці у напрямі успішної організації процесу захисту. Сушарник А., Яворська Н., Москалюк В. – у академічній відпустці.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

Відповідно до розділу 7 Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у ЗВО «ПДУ» (<http://surl.li/focaq>) аспіранти зобов'язані двічі на рік звітувати про хід виконання індивідуальних планів та щорічно атестуватися науковим керівником на засіданнях кафедри і вченої ради інституту. За результатами звіту ухвалюється рішення щодо стану виконання індивідуального плану та надаються рекомендації щодо подальшої наукової та навчальної роботи. Фокус-група з аспірантами (зустріч 5) та надані гарантом на запит ЕГ копії індивідуальних планів аспірантів підтверджують описану процедуру на практиці. Директор бібліотеки Гораш К. (зустріч 9) повідомила, що аспіранти на безоплатній основі користуються ресурсами репозитарію ЗВО «ПДУ» (<http://surl.li/fnwim>), а на підставі щорічних договорів про співпрацю з Державною науково-технічною бібліотекою України безоплатно надається доступ до наукометричних баз Web of Science Core Collection та Scopus. На електронній сторінці наукової бібліотеки присутня інформація про журнали, що індексуються в базах Scopus та Web of Science, про фахові видання України категорії А і Б, наведено методичні матеріали щодо побудови успішного шляху науковця (<http://surl.li/nogjt>). Електронний каталог знаходиться на етапі формування, проте доступ до нього є на стаціонарних комп'ютерах бібліотеки, а читальні зали, також як і аспірантська аудиторія, обладнані якісним wi-fi. Бібліотечний фонд – 636 700 книг, з яких 2776 – економічного характеру. Йде робота по оцифровуванню книг. Щорічно в ЗВО «ПДУ» проводяться науково-практичні конференції, участь в яких беруть аспіранти ОНП «Економіка», що вони підтвердили і на фокус-групі (зустріч 5). Так, аспіранти взяли участь у Всеукр. наук.-практ. конф.: «Ефективне використання енергії. Стан і перспективи» (Гук Я., Гуменюк О. – 2021 р.; Гуменюк О. – 2023 р.); «Забезпечення сталого розвитку фінансової системи України в умовах глобалізації» (Стангрет Ю., Рудик О. – 2023 р.); «Розвиток обліку, аудиту та оподаткування в умовах цифрової економіки» (Сидорак Я. – 2023 р.); «Сучасні виклики та перспективи розвитку економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності» (Сидорак Я. – 2022 р.); «Освітній простір ХХІ ст.: виклики та перспективи» (Гуменюк О. – 2022-2023 рр.) та Міжн. наук.-практ. конф.: «Актуальні проблеми теорії і практики бухгалтерського обліку, аналізу, контролю й оподаткування в Україні: сучасний стан, тенденції та перспективи розвитку» (Гуменюк О. – 2021 р.; Стангрет Ю. – 2023 р.); «Інноваційний

розвиток аграрного сектору економіки в умовах глобальних викликів» (Рудик О., Гуменюк О. – 2022 р.); «Актуальні проблеми управління та адміністрування: теоретичні і практичні аспекти» (Шедловська О. – 2021 р.; Поліщук Н. – 2023 р.); «Альтернативні джерела енергії в контексті зеленої економіки» (Гуменюк О. – 2022 р.). Участь аспірантів в конференції підтверджується сертифікатами та опублікованими матеріалами конференцій.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

Основними документами, згідно з якими здійснюється долучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти являються Положення про підвищення кваліфікації та стажування за кордоном наукових, НПП, педагогічних працівників, аспірантів та докторантів ЗВО «ПДУ» (<http://surl.li/nogvb>) і Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу ЗВО «ПДУ» (<http://surl.li/nofdk>). Майже на всіх зустрічах учасники ОНП Економіка зазначали, що активно користуються можливостями, які надає ЗВО «ПДУ» в межах міжнародної співпраці для власного професійного розвитку. У грудні 2022 р. аспірантка ОНП «Економіка» Махия С. (<http://surl.li/nogsq>) пройшла двотижневе очне закордонне стажування у Варшавському університеті природничих наук SGGW м. Варшава, Республіка Польща, за програмою міжнародного стипендійного обміну аспірантами та академічним персоналом. В межах теми дисертації («Сільський туризм як фактор соціально-економічного розвитку сільських територій») аспіранткою було поглиблено знання щодо польського досвіду розвитку сільського зеленого туризму, проаналізовано туристичну індустрію Польщі, здійснено відвідування агротуристичної садиби «Julianówka», зібрано статистичні данні для досліджень, отримано сертифікат (<http://surl.li/qjea>). Восени 2023 р. аспірантка Шедловська О. (<http://surl.li/nogsr>; <http://surl.li/nogsx>) пройшла тримісячне зарубіжне стажування в університеті SGGW, м. Варшава, Республіка Польща, в рамках проєкту Unigreen+UA. В межах теми дисертації («Розвиток виробництва і ринку зерна в умовах глобалізації») аспіранткою було зроблено доповіді за темою дослідження на 3 конференціях, організованих SGGW; взято участь у 8 наукових заходах (у т.ч. Екологізація сільського господарства та Економічна глобалізація); підготовлено статтю «The impact of the war on Ukrainian export of grain to the EU and world markets» для публікації у науковому журналі «Problemy rolnictwa swiatowego (Problems of World Agriculture)» SGGW - Warsaw University of Life Sciences, яка на даний момент знаходиться в друці; презентовано результати дисертації на засіданні кафедри міжнародної економіки та агробізнесу SGGW, за результатами заходу отримано зауваження і поради зарубіжних викладачів-науковців (<http://surl.li/qjfpw>). Під час зустрічі 5 аспірантка проінформувала, що на стажуванні була закріпленою до пана професора Маріюша Хомульчака, відомого у Польщі дослідника ринку зерна (у тому числі і українського), який надавав фахове консультування, поради. На зустрічі з керівництвом (зустріч 2) було надано інформацію про активний пошук можливостей для реалізації зарубіжних стажувань також і аспірантами чоловічої статі. Аспіранти публікують результати своїх досліджень у зарубіжних виданнях: Чайковський О. – Grassroots Journal of natural resources, Journal of Tourism and Regional Development; Гуменюк О. – International Journal of Management and Production, Engineering for Rural Development

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

Зустріч з науковими керівниками (зустріч 12) підтвердила їх участь в дослідницьких проектах. Корженівська Н. в якості експерта в межах Координаційної групи взяла участь у Пілотному проєкті з розробки оцінки ефективності територіальних громад, який у 2021 р. впроваджувався програмою USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) та Міністерством розвитку громад та територій України (<http://surl.li/nogsm>). У жовтні 2022 р. на базі ЗВО «ПДУ» розпочала роботу Навчально-наукова програма «Акселератор соціального підприємництва» (<http://surl.li/mtdgn>), координатор – Волощук К. Програма спрямована на акселерацію розвитку соціального підприємництва територіальних громад для подолання наслідків війни та економічного відновлення і участь в її роботі взяли Бялковська О., Місюк М., Волощук Ю. У травні 2023 р. Корженівська Н. та Волощук К. взяли участь в організації онлайн зустрічі, ініційованої ТОВ холдинг «Sikorsky Challenge» в межах програми «EU4Busness: відновлення, конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП» та департаменту економіки та розвитку інфраструктури міста Кам'янець-Подільської міської ради (<http://surl.li/nogvu>). Метою зустрічі була підготовка і проведення конкурсу бізнес-ідей. Відповідно до плану наукових досліджень НПП в межах робочого часу (<http://surl.li/perts>) протягом 2023-2024 р. виконувались теми під керівництвом Бялковської О.: «Відновлення та розвиток сільських територій в умовах євроінтеграційних процесів України», н.д.р. 0123U104020, «Розвиток сільського туризму як фактор економічної активності населення», «Альтернативна енергетика як пріоритетний вектор європейського простору», результатом за кожною з яких мали стати наукові статті, тези доповідей конференцій; під керівництвом Рудика В.: «Особливості запровадження обов'язкового накопичувального пенсійного страхування громадян», н.д.р. 0123U103979, результатом мали стати наукові публікації, зокрема у Scopus/Web of Science. На 2024 р. заплановано виконання госптеми «Економічне управління підприємством», керівник Корженівська Н., обсяг фінансування 10 тис. грн., очікуваний результат – консультаційні послуги, публікація науково-методичних матеріалів (<http://surl.li/qjcvh>). Протягом 2023-2028 рр. будуть реалізовуватися наукові дослідження (<http://surl.li/pqpqw>): «Безпекова складова розвитку економіки та підприємництва», н.д.р. 0123U104182, керівник Корженівська Н.; «Розвиток інноваційної екосистеми підприємств», н.д.р. 0123U104131, керівник Волощук К.; «Механізми розвитку галузі тваринництва. Забезпечення продовольчої безпеки країни», керівник Місюк М.; «Стратегічні пріоритети розвитку агропромислових підприємств в умовах неоіндустріальної, модернізації», н.д.р. 0123U104124, керівник Волощук Ю. Протягом 2023 р. науковими керівниками опубліковано 4 статті у виданнях в наукометричній базі Scopus, 6 статей у виданнях Категорії Б та 2 тез доповідей.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

Нормативним підґрунтям дотримання академічної доброчесності всіма учасниками ОНП Економіка в ЗВО «ПДУ» виступають: Положення про аспірантуру та докторантуру (<http://surl.li/mtavc>) – пп. 1.8, 2.2, 3.12, 5.4 та 7.2; Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у ЗВО «ПДУ» (<http://surl.li/noftg>); Положення про комісію з академічної доброчесності у ЗВО «ПДУ» (<http://surl.li/noftq>); Положення про групу сприйняття академічної доброчесності у ЗВО «ПДУ» (<http://surl.li/noftw>); Кодекс академічної доброчесності у ЗВО «ПДУ» (<http://surl.li/nofuc>); Положення про запобігання та виявлення плагіату в наукових та навчальних роботах учасників освітнього процесу у ЗВО «ПДУ» (<http://surl.li/nofui>). В ЗВО «ПДУ» для перевірки ступеня текстових запозичень в наукових роботах різного рівня всіх учасників освітньо-наукового процесу використовується система Unichek. Фокус-група з аспірантами (зустріч 5) довела їх обізнаність про зміст і наслідки недотримання академічної доброчесності. Аспіранти Гуменюк О. та Сікора О. поділилися власним досвідом роботи з системою Unichek, Махия С. повідомила про різні заходи, які проводяться викладачами ОНП в межах поширення знань про академічну доброчесність й про можливості для аспірантів на безкоштовній основі зробити перевірку унікальності тексту на базі наукової бібліотеки ЗВО «ПДУ». Директор бібліотеки Гораш К. (зустріч 9) підтвердила, що персонал бібліотеки надає безкоштовні послуги з перевірки наукових та навчальних робіт здобувачів освіти всіх рівнів та НПП, перевіряє на плагіат всі матеріали, що завантажуються авторами в репозитарій та відповідно до договору з ТОВ «Антиплагіат» надає консультації з питань дотримання академічної доброчесності, за 2023 р. було надано 1680 консультацій. Викладачі і аспіранти беруть участь у семінарах та тренінгах щодо дотримання норм академічної доброчесності в науковій діяльності, є підтвердження. В ЗВО «ПДУ» чітко прописаний механізм реагування на випадки академічної недоброчесності серед наукових керівників та аспірантів. В положенні про академічну доброчесність (п. 3.3) розміщено шкалу оцінювання, з конкретизацією відсотків оригінальності різних видів тексту, і для наукових робіт високий рівень оригінальності відповідає понад 85%, а низький – менше 55% оригінальності. У разі виявлення порушення академічної доброчесності автори несуть відповідальність відповідно до чинного законодавства. У випадку низького рівня оригінальності тексту дисертації, робота знімається з розгляду незалежно від стадії її розгляду без права захисту. Виявлення плагіату в роботах докторантів, аспірантів є підставою для розгляду атестаційною комісією питання щодо доцільності подальшого перебування особи в аспірантурі (докторантурі) чи її відкріплення від кафедри. Виявлення фактів академічного плагіату в роботах НПП враховується під час продовження дії контракту. Випадків порушення встановлених норм щодо академічної доброчесності на ОНП Економіка за час її існування не було виявлено.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

1. Очна участь здобувачів та наукових керівників в міжнародних стажуваннях, що розширює горизонти наукових досліджень.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

1. Перелік публікацій аспірантів третього-четвертого курсів не відповідає нормативним вимогам щодо п.2.2.4 Положення про атестацію здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у ЗВО «ПДУ». Рекомендації: запровадити в якості критерію переведення на четвертий курс навчання відповідність публікацій аспіранта нормативним вимогам щодо п.2.2.4 Положення про атестацію здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у ЗВО «ПДУ», що стане умовою вчасного представлення ними дисертаційної роботи для її подальшого розгляду на предмет можливості захисту в разовій раді університету. Терміни: з 1 вересня 2024 р. 2. Власні профілі аспірантів в наукометричних базах представлені не в повному обсязі, а для поширення наукових здобутків аспірантів не використовується Репозитарій університету, що обмежує можливості долучення аспірантів до міжнародної спільноти через обмежену прозорість їх публікаційної активності. Рекомендації: більшою мірою користуватися можливостями широкого оприлюднення результатів наукових досліджень аспірантів за допомогою Репозитарію університету, створення власних профілів в наукометричних базах. Терміни: починаючи з весняного семестру 2023-2024 навчального року.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

ОНП Економіка в цілому відповідає підкритеріям 10.1-10.6. В ЗВО «ПДУ» сформовано сприятливий клімат для результативного навчання через дослідження: зміст ОНП відповідає інтересам аспірантів (10.1); тематика дослідження наукових керівників відповідає обраним аспірантами темам дослідження (10.2); ЗВО надає широкі можливості для проведення та апробації наукових досліджень аспірантів (10.3); працюють програми міжнародних стажувань у контексті наукових інтересів аспірантів (10.4); наукові керівники активно залучені до виконання дослідницьких проєктів (10.5); всі учасники наукової спільноти чітко дотримуються норм академічної доброчесності (10.6). Разом з тим, ЕГ відмічає дві слабкі сторони програми в контексті оцінювання Критерію 10. Перелік публікацій аспірантів третього-четвертого курсів не відповідає вимогам Положення про атестацію здобувачів, що ускладнює їх подальшу процедуру захисту та свідчить про недостатню ефективну процедуру організації апробації результатів їх наукових досліджень (підкритерій 10.3). Наявні публікації аспірантів не представлені в Репозитарії університету, а власні їх профілі наповнені обмежено, що потенційно може впливати на їх долучення до міжнародної академічної спільноти та участі в спільних міжнародних проєктах (підкритерій 10.4). Але ЕГ вважає, що дані слабкі сторони мають несуттєвий вплив, оскільки ЗВО продемонстровано достатній в цілому перелік заходів заохочення аспірантів до публікаційної активності та поширення даної інформації в профілях та Репозитарії. Спираючись на обґрунтовані факти, виявлені сильні та слабкі сторони, вважаємо, що ОНП Економіка ЗВО «ПДУ» відповідає рівню В за Критерієм 10.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	В
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	В
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	В
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	В
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	В
Критерій 6. Людські ресурси	В
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	В
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	В
Критерій 9. Прозорість та публічність	В
Критерій 10. Навчання через дослідження	В

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Шалімова Наталія Станіславівна

Члени експертної групи

Захарова Оксана Володимирівна

Засоріна Ганна Володимирівна